

UNIVERZA V MARIBORU
EKONOMSKO-POSLOVNA FAKULTETA, MARIBOR

DELO DIPLOMSKEGA SEMINARJA

**NAČINI PREŽIVLJANJA PROSTEGA ČASA
PRI ŠTUDENTIH**

**STUDENT'S WAY OF SPENDING LEISURE
TIME**

Kandidatka: Jelena Huzjan

Študentka rednega študija

Številka indeksa: 81659160

Program: visokošolski strokovni

Študijska usmeritev: marketing

Mentor: dr. Damijan Mumel

Študijsko leto: 2009/2010

Maribor, avgust 2010

PREDGOVOR

Prosti čas predstavlja pomemben del študentskega življenja. Gre za čas, ko so študenti svobodni pri izbiri in organiziranju najrazličnejših aktivnosti, zaradi česar nam proučevanje le-tega omogoča boljši vpogled in razumevanje načina razmišljanja študentov, njihovih odločitev in nakupnih navad.

Ker so študenti ponavadi razgibani, odprti do sprememb, njihove preference in interesi pa se lahko v izjemno kratkem obdobju spremenijo, je tudi proučevanje študentov na podlagi zastarelih podatkov nesmiselno oz. je nenehno spremljanje sprememb na tem področju nujno. V povezavi s tem je bil osnovni namen diplomskega seminarja prav ugotavljanje aktualnih značilnosti preživljanja prostega časa pri študentih.

Prvi, teoretični del, predstavlja izhodišče za boljše razumevanje prostega časa študentov in prostega časa nasploh. Tukaj je definiran sam pojem prostega časa, opredeljen njegov pomen za študente ter opisani različni vplivni dejavniki, ki določajo način preživljanja prostega časa pri študentih.

Drugi del seminarja predstavlja analiza rezultatov raziskave, ki je bila izvedena med študenti mariborske univerze in se nanaša na želje in interese študentov, povezane s prostim časom, ter njihove dejanske prostočasne aktivnosti.

V tem delu lahko vidimo, da so današnji študenti precej obremenjeni in pod pritiskom zahtev, ki jih nalaga sodobna družba. Zaradi tega čutijo precejšnje pomanjkanje prostega časa in ga poskušajo čim boljše in koristnejše izkoristiti. Razen časa predstavljajo tudi finančna sredstva pomemben vplivni dejavnik pri izbiri prostočasnih aktivnosti. Za študente je zelo pomembno tudi vzdrževanje medsebojnih odnosov, dodatno izobraževanje, ukvarjanje s športom, opazno pa je tudi, da velik del prostega časa preživljajo za računalnikom.

Raziskava je nakazala na pomembne družbene spremembe, ki zagotovo vplivajo na življenje in prostočasne aktivnosti študentov ter jih je treba upoštevati, ko se želimo iz kakršnega koli razloga približati študentom in pritegniti njihovo pozornost.

KAZALO

PREDGOVOR.....	2
1 UVOD.....	5
1.1 Opredelitev področja in opis problema	5
1.2 Namen in cilji	5
1.2.1 Namen.....	5
1.2.2 Cilji	5
1.3 Predpostavke in omejitve raziskave	6
1.4 Uporabljene metode raziskovanja	6
2 TEORETIČNI DEL.....	7
2.1 Definicija prostega časa.....	7
2.2 Pomembnost prostega časa.....	8
2.3 Razdelitev prostega časa.....	9
2.4 Dejavniki in trendi, ki vplivajo na način preživljanja prostega časa pri študentih... 11	
2.4.1 Pomembnejši vplivni dejavniki	11
2.4.2 Razmere v sodobni družbi, ki določajo način preživljanja prostega časa pri študentih	13
2.5 Možni načini preživljanja prostega časa.....	15
3 PRAKTIČNI DEL	18
3.1 Metodologija.....	18
3.2 Predstavitev vprašalnika.....	18
3.3 Rezultati raziskave.....	19
4 SKLEP	36
5 POVZETEK	37
ABSTRACT	37
SEZNAM LITERATURE	39

SEZNAM VIROV	40
SEZNAM SLIK.....	40
SEZNAM TABEL.....	40

1 UVOD

1.1 Opredelitev področja in opis problema

Način preživljanja prostega časa je v tesni povezavi s človekovimi vsakdanjimi aktivnostmi, navadami, načinom razmišljanja in obnašanjem. Z marketinškega zornega kota je zelo pomembno vedeti, kako posamezne skupine ljudi preživljajo svoj prosti čas, kajti to je izhodišče za številne nadaljnje marketinške dejavnosti, povezane s posameznimi ciljnimi skupinami.

Dejstvo je, da se trendi v načinih preživljanja prostega časa skozi čas spreminjajo, še posebej pa je to značilno za študentsko populacijo. Predstavniki te skupine so večinoma mlajši ljudje, ki imajo širok krog interesov, živijo razgiban življenjski slog in se hitro prilagajajo spremembam in novostim. Na voljo imajo vedno več različnih možnosti za preživljanje prostega časa, vprašanje pa je, za katere izmed številnih možnosti se odločajo in kako prosti čas pravzaprav preživljajo.

O tem, kako današnji študenti preživljajo prosti čas, ni mogoče sklepati na podlagi zastarelih podatkov in ugotovitev preteklih raziskav, ampak je nujno nenehno raziskovanje in spremljanje aktualnih razmer na tem področju.

1.2 Namen in cilji

1.2.1 Namen

Moj namen je raziskati želje in interese študentov v zvezi s preživljanjem prostega časa, ugotoviti, ali imajo študenti na voljo dovolj prostega časa ter na kak način ga dejansko preživljajo. Ugotoviti želim tudi, katere značilnosti sodobnega načina preživljanja prostega časa so tipične za študente danes.

1.2.2 Cilji

Glavni cilj, ki ga skozi diplomski seminar želim doseči, je narediti manjšo raziskavo med študenti mariborske univerze in tako ugotoviti, kako preživljajo prosti čas.

Iz tega izhajajo naslednji podcilji:

- na podlagi obstoječe teorije poglobiti znanje o prostem času;
- preučiti dostopne vire in dobiti vpogled v aktualne trende v preživljanju prostega časa nasploh;
- izvesti anketo med študenti različnih fakultet mariborske univerze;

- z njo ugotoviti količino prostega časa, želje in interese študentov, njihove dejanske dejavnosti v prostem času ter vzroke za morebitna razhajanja;
- prikazati in analizirati pridobljene podatke.

1.3 Predpostavke in omejitve raziskave

Izvajanje raziskave temeljim na predpostavki, da predvsem zaradi prostovoljnega vključevanja v anketo študenti ne bodo nemarno in neresnično odgovarjali na zastavljena vprašanja, morebitna odstopanja podanih odgovorov od dejanskega stanja pa ne bodo tako velika, da bi lahko bistveno vplivala na rezultate raziskave.

Ker gre za raziskavo, ki se nanaša na aktualno in še razmeroma slabo raziskano področje, predstavlja omejitev dejstvo, da na to tematiko ne obstaja veliko ustrezne oz. novejša literature.

Kompleksno zastavljena vprašanja in veliko število le-teh bi zagotovo zmanjšalo razumevanje samih vprašanj ter pripravljenost študentov na sodelovanje. Zato pri raziskavi ne bom mogla uporabiti vseh željenih vprašanj, ampak se bom omejila le na vprašanja, ki so najpomembnejša za doseganje namena raziskave.

Prav tako velja omeniti tudi omejenost glede števila oseb, zajetih v raziskavo. Preveliko število in zemljepisna razpršenost anketirancev zvišuje zahtevnost zbiranja podatkov, kar bi lahko vplivalo na kakovost izvedbe raziskave. Zaradi tega bo v vzorec zajeto le manjše število študentov različnih fakultet Univerze v Mariboru.

1.4 Uporabljene metode raziskovanja

V prvem delu diplomskega seminarja, pri obravnavi teorije, sem uporabljala predvsem dve metodi: metodo kompilacije oz. povzemanja spoznanj in navedb drugih avtorjev ter metodo deskripcije ali opisovanja različnih pojmov.

V raziskovalnem delu sem za zbiranje podatkov uporabila metodo anketiranja, in sicer v obliki pisnega vprašalnika, ki je vseboval tako zaprta kot tudi odprta vprašanja. V vzorec je bilo zajetih 80 študentov različnih fakultet mariborske univerze. Anketiranje je potekalo preko spleta, vabilo na sodelovanje v anketi pa je bilo objavljeno na spletnih forumih različnih fakultet.

Pri obdelavi podatkov sem uporabila predvsem osnovne statistične metode, kot so izračun povprečne vrednosti, ugotavljanje pogostosti pojavljanja posameznih odgovorov idr. Rezultate bom tudi interpretirala in prikazala s pomočjo grafov in tabel.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Definicija prostega časa

Definiranje prostega časa predstavlja zahtevno nalogo, saj ima vsak posameznik svojo predstavo o tem pojmu in o tem, katere dejavnosti sodijo v prosti čas, katere pa ne. Še posebej je to problem pri študentih, ki so na meji med mladostjo in odraslostjo, dvema pomembnima in hkrati zelo različnima življenjskima obdobjema. Za mladostnike sta namreč značilna razbremenjenost in veliko prostega časa, pri odraslih pa se ponavadi količina prostega časa zmanjša ter se hkrati pričakuje tudi večja odgovornost in samostojnost posameznika. Prosti čas je težko definirati tudi zaradi tega, ker se dejavnosti delovnega in prostega časa zelo pogosto med seboj prepletajo ter jih je težko dosledno ločiti in natančno definirati.

Tudi številni teoretiki, ki so proučevali prosti čas, so različno opredelvali ta pojem, sami poskusi definiranja pa segajo precej daleč v zgodovino.

Tako je že v prvi polovici prejšnjega stoletja prosti čas opredeljen kot čas, ko smo prosti od bolj očitnih in formalnih dolžnosti, kot je plačano delo ali druge obveznosti, ki so nam naložene (Lundberg et al. 1934, 2).

Parker (1976, 48) je mnenja, da gre za čas, prost od dela in ostalih obveznosti, ki torej obsega dejavnosti, za katere je značilen občutek primerjalne svobode.

Lešnik (1982, 115) definira prosti čas kot „čas, s katerim razpolaga človek po svojih hotenjih in nagibih, ko nanj ne deluje nobena sila in obveznost, temveč je njegovo ravnanje podrejeno samo njegovemu prepričanju, volji in interesom v skladu s splošnimi pogoji in razmerami, v katerih živi“.

Derganc (2004, 29) je prosti čas opredelila preprosto kot čas, ko nas ne veže nobena nuja ali obveznost.

Kot vidimo, se definicije prostega časa razlikujejo od avtorja do avtorja, vendar pa lahko opazimo, da jih povezuje nekaj skupnega: svobodna izbira posameznika. Ne glede na to, kaj vključujemo v prosti čas oz. katere dejavnosti definicija vsebuje, pomembno je, da ne gre za čas, ko opravljamo nujna opravila in obveznosti, ampak za čas, ki si ga sami organiziramo glede na lastne želje in potrebe.

Kako pa definirati prosti čas študentov?

Tudi tukaj se spet pojavljajo vprašanja, katere dejavnosti zajeti, katere izpustiti, ali se omejiti zgolj na čas počitka, sprostitve in zabave ali pa npr. vključiti tudi študentsko delo. Enostavnega odgovora ni. Zato bo definicija odvisna predvsem od zornega kota proučevanja ter namena, s katerim se lotevamo postavljanja le-te.

Ker skozi raziskovalnje želim ugotoviti, kako študenti preživljajo čas, ki ni neposredno povezan s študijskimi obveznostmi, bom tudi pojem prostega časa definirala nekoliko širše, sama definicija pa bo izhajala iz že prej omenjenega dejstva, da je glavna značilnost prostega časa lastna izbira in svobodno odločanje posameznika.

V prosti čas študentov sem tako želela vključiti celoten čas izven študijskih obveznosti, tudi morebitno študentsko delo, ker menim, da je delo kot tako pravzaprav izbira posameznega študenta in ne sodi v njegove osnovne obveznosti. Tudi Lešnik (1982, 18) poudarja, da je praktično vse lahko vsebina prostega časa in da prosti čas ne izključuje dela. Navaja tudi (ibid., 113), da ne gre za čas brez dejavnosti, ampak za čas, v katerem potekajo drugačne dejavnosti kakor trdo delo.

Primarna naloga študentov je torej študij oz. opravljanje obveznosti, ki sodijo zraven, ostale dejavnosti, ki si jih študenti naložijo sami (iz takšnih ali drugačnih razlogov), pa so pravzaprav njihove odločitve o razporejanju prostega časa.

Glede na vse omenjeno se mi zdi najbolj primerno prosti čas študentov definirati kot celoten čas izven študijskih obveznosti, čas, ki ga študent sam oblikuje in organizira, odvisno od svojih želja, potreb in možnosti. Izvzet je čas, ki ga študent preživi na fakulteti, in čas, namenjen opravljanju obveznosti, povezanih s študijem.

2.2 Pomembnost prostega časa

Prosti čas nedvomno vpliva na človekovo življenje. Ker ne gre za obveznosti, ki bi jih iz takšnih ali drugačnih razlogov morali opraviti, ampak za dejavnosti, ki jih svobodno izbiramo, predstavlja prosti čas izražanje samega sebe. Zato lahko trdimo celo, da nas način preživljanja prostega časa v veliki meri definira kot osebo. Čeprav obstaja pri študentih nevarnost rizičnega obnašanja oz. ukvarjanja s škodljivimi dejavnostmi, je lahko prosti čas izjemno koristen za posameznika, sploh če je dobro izkoriščen.

Na pomen prostega časa nakazujejo tudi rezultati raziskave, v kateri so Slovenci na lestvici od 1 do 10 pomembnost prostega časa ocenili kar z oceno 8.18 (UMAR 2006, 51).

Lešnik (1982, 51) pravi, da je pomen prostega časa v omogočanju počitka, sprostitve, doživetja ustvarjalnosti in uresničevanja lastne osebnosti. Prav tako naj bi s pomočjo prostočasnih dejavnosti vzpostavili ravnotežje med napetostmi, ki jih povzročajo dnevne obveznosti in družbene zahteve, ter sprostivijo, ki jo daje doživetje svobode in miru. Prostočasne dejavnosti človeku tako omogočajo večstransko sproščen razvoj osebnosti.

Če gremo od začetka, prva in glavna naloga prostega časa je **počitek**. Prosti čas je pomemben, ker omogoča posamezniku, da se spočije in sprosti, da se tako rekoč obnovi. V duševnem smislu omogoča počitek razbremenitev misli od vsakodnevnih skrbi in obveznosti, odpravo stresa in napetosti, v telesnem pa nabiranje izgubljene moči. Naj omenimo, da je pri študentih, glede na to, da je njihovo delo pretežno umsko naravnano, počitek pomemben bolj z duševnega vidika.

Aktivno preživljanje prostega časa, npr. ukvarjanje z neko obliko športa ali rekreacije, lahko pozitivno vpliva na splošno stanje organizma in prispeva k izboljšanju telesne zmogljivosti posameznika. Tukaj se prosti čas pokaže v funkciji **izboljšanja telesnega in duševnega zdravlja posameznika**. K dobrem duševnem delovanju oseb v veliki meri prispevajo tudi zabavne vsebine, po katerih posegamo ponavadi prav v prostem času.

Prostočasne dejavnosti prav tako vzgajajo človeka in ga pripravljajo na življenje. Skozi različne dejavnosti, ki jih počnejo v prostem času, študenti raziskujejo sami sebe, **oblikujejo osebnost** in gradijo lastno identiteto, kar pa pomaga tudi pri usmerjanju v poklicnem smislu. Prosti čas omogoča usvajanje določenih spretnosti in veščin, ki so v prihodnosti uporabne na delovnem mestu in v korist tudi pri samem zaposlovanju. Prosti čas torej igra pomembno vlogo tudi pri **dodatnem izobraževanju** in izpopolnjevanju posameznikov.

Kombiniranje večjega števila raznovrstnih dejavnosti (npr. aktivno sodelovanje v klubih, ukvarjanje s športom, udeležba na delavnicah in hkrati še druženje s prijatelji) prispeva k discipliniranosti osebe. Študentje se tako lahko **naučijo** dobro **organizirati svoj** (prosti) čas, organizacijske veščine pa so, sploh v današnjem razgibanem in hitro spreminjajočem se okolju, zelo cenjene.

Kuharjeva (2007, 457) navaja, da je dosledna prostočasna udeležba tudi **preventiva pred kriminalnimi dejanji** in depresivnimi razpoloženji.

Odvisno od dejavnosti, s katerimi se medtem ukvarjajo, prihajajo študentje v prostem času v stik z drugimi ljudmi. „Medsebojni odnosi, ki jih navezujejo z različnimi ljudmi v skupnosti, postajajo čedalje pogostejši in zanje osebno vse pomembnejši, prav tako pa imajo čedalje večji vpliv na njihov osebni in socialni razvoj“ (Gril 2006, 5—6). Prosti čas tako študentom daje možnost, da razširijo krog poznanstev, izboljšajo svoje komunikacijske veščine ter vzpostavljajo, razvijajo in vzdržujejo **odnose z ljudmi** iz širšega družbenega okolja. Odnosi z ljudmi, ki jih študenti spoznajo v prostem času, se lahko razvijejo v nova prijateljstva, partnerstva ali celo poslovna partnerstva.

Vloga prostega časa je jasna, prav tako tudi njegov vpliv na življenje ljudi. Pomemben je tako za študente kot tudi za vse ostale ljudi. Katere dejanske koristi bo posameznik imel od prostega časa, bo odvisno predvsem od načina izkoriščanja oz. organiziranja le-tega.

2.3 Razdelitev prostega časa

Že prej smo se srečali s problemom definiranja samega pojma prostega časa, enako zahtevno nalogo pa predstavlja tudi razdelitev prostega časa glede na dejavnosti, s katerimi se posameznik medtem ukvarja. Prvo vprašanje je, katero izhodišče izbrati za razdelitev dejavnosti, npr. ali jih bomo razdelili glede na njihovo vsebino, namen, število udeležencev ali pa bomo izbrali kak drug kriterij. Drug pomemben problem je ta, da posamezne dejavnosti oz. prostočasne aktivnosti lahko uvrstimo v več različnih sklopov. Tako lahko

recimo aktivnost igranja košarke sodi v športne dejavnosti, prav tako pa lahko sodi med druženje s prijatelji.

V grobem bi lahko prosti čas razdelili na dejavnosti, ki se nanašajo na aktivno in pasivno preživljanje le-tega. Pri bolj podrobnih in natančnih razdelitvah pa obstajajo razhajanja med mnenji različnih strokovnjakov s tega področja in zaradi tega seveda ne obstaja enotna razdelitev prostočasnih dejavnosti.

V nadaljevanju prikazujem nekaj primerov, kako so posamezni avtorji po sklopih razdelili prostočasne dejavnosti.

Tako Hočevar (1981, 10) deli prosti čas na dejavnosti, namenjene **počitku, zabavi in razvijanju osebnosti**. Pri prvih naj bi šlo predvsem za sprostitev in obnavljanje telesnih moči; sam način počitka pa bi naj bil odvisen od narave dela, ki ga človek opravlja. Če človek opravlja bolj fizična dela, potem se počitek nanaša v glavnem na pasivni odmor npr. mirovanje in spanje, če pa je delo bolj umskega značaja, potem je odmor bolj aktiven (gibanje, sprostitev). Dejavnosti, ki se nanašajo na zabavo, so tiste, ki osvežujejo človeka in ustvarjajo dobro razpoloženje. Lako gre za ustvarjalno zabavo, kjer človek aktivno sodeluje v procesu oblikovanja vsebine ali pa samo za udeležbo v dejavnostih, ki jih ponuja tržišče. Dejavnosti, ki se nanašajo na razvijanje osebnosti, zajemajo dejavnosti različnih področij (izobraževalnega, zdravstvenega, moralnega, znanstvenega, estetskega, kulturnega ...), človeku pa omogočajo čustveno, umsko, socialno, ekonomsko, spolno in moralno razvijanje osebnosti.

Lešnik v svoji knjigi navaja več možnih razdelitev, ena izmed njih pa se nanaša prav na prostočasne dejavnosti mladih, in sicer vsebuje štiri večje sklope (1982, 144—145):

1. Informativno oblikovalne dejavnosti, ki omogočajo nabiranje novih izkušenj in doživetij ter obveščanje in izobraževanje, s čemer pa vplivajo na razvoj osebnosti posameznika. Tukaj navaja dejavnosti, kot so branje časopisov, poslušanje radia, gledanje televizije, ukvarjanje s sabo, ogled razstav, obiskovanje kina, gledališča idr.

2. Ustvarjalne dejavnosti — za njih je značilna iznajdljivost, domišljija, potreba po samostojnosti in želja po odkrivanju novega. Med ustvarjalne dejavnosti vključujemo npr. igranje inštrumenta, fotografiranje, slikanje, risanje, pisanje dnevnika, računalništvo, modeliranje in druge hobije.

3. Družbeno potrditvene dejavnosti — dejavnosti, ki zadovoljujejo potrebo po uveljavitvi in priznavanju v okolju ter občutku samozavesti in varnosti. Gre za dejavnosti, za katere je značilen tekmovalni duh in ki omogočajo primerjanje dosežkov, npr. različni športi, druga tekmovanja z vrstniki ...

4. Sprostitutveno družabne dejavnosti — tiste, ki zadovoljujejo predvsem potrebe po sprostitvi, ampak niso tekmovalne ali ustvarjalne narave npr. obisk športnih prireditev, sprehodi, izleti, pogovor, različne igre idr.

Nekoliko enostavnejšo razdelitev najdemo v Grilovoj (2006, 23—26) raziskavi preživljanja prostega časa med mladostniki. Le-ta namreč razvršča dejavnosti v **organizirani** oz. **neorganizirani** prosti čas.

Razdelitev dejavnosti prostega časa je torej precej nevhvaležna naloga in je odvisna od tega, s katerega zornega kota gledamo in s kakšnim namenom razdelitev izvajamo. Prav zaradi tega v teoriji najdemo številne razdelitve, ki se med seboj bolj ali manj razlikujejo in bodo različno smiselne in ustrezne, odvisno od namena, s katerim bodo v danem trenutku uporabljene.

2.4 Dejavniki in trendi, ki vplivajo na način preživljanja prostega časa pri študentih

Na izbiro načina preživljanja prostega časa vplivajo določeni dejavniki, ne moremo pa trditi, da ti dejavniki na vse študente vplivajo enako. Čeprav študenti na prvi pogled delujejo kot relativno homogena skupina ljudi z veliko skupnih značilnosti, gre pravzaprav za skupino precej različnih posameznikov. Posledično je tudi število vplivnih dejavnikov veliko, kombinacije le-teh pa praktično neomejene. Zaradi tega bi bilo težko naštetiti in razložiti prav vse, kar vpliva na izbiro prostočasnih dejavnosti pri študentih in bi se zato v nadaljevanju osredotočila le na pomembnejše in najpogostejše dejavnike.

2.4.1 Pomembnejši vplivni dejavniki

Kot enega izmed dveh (naj)pomembnejših dejavnikov, ki vplivata na prosti čas, navaja Cooke (1994, 49) **količino** le-tega. Bolj kot je posameznik obremenjen z delom (pri študentih so to študijske obveznosti), manj prostega časa ima na voljo in obratno. In čim več prostega časa ima študent, tem bolj svoboden je pri izbiri in se lahko ukvarja z več različnimi dejavnostmi. Težko je natančno izmeriti količino prostega časa, ki ga študenti imajo na voljo, lahko jo le približno ocenimo na podlagi časa, ki ga porabijo za posamezne prostočasne dejavnosti. Pa vendarle, nedavne raziskave so pokazale, da se pri mladih v Evropski uniji (študenti pa so v večini primerov mladi ljudje) delež časa, ki jim je na voljo za prostočasne dejavnosti, v povprečju giblje okrog 20 % (Eurodesk 2009).

Drugi pomemben dejavnik, ki ga Cooke (1994, 48) navaja, so **finančna sredstva** oz. prihodki. Gre za kategorijo, ki je tesno povezana z družbenim slojem in kupno močjo posameznika. Študenti so skupina, ki jo tvorijo posamezniki različnega materialnega statusa in s finančnega vidika gledano sodijo v različne razrede. Višji prihodki tako pomenijo več možnosti pri izbiri načina preživljanja prostega časa. Večini predstavlja vir prihodkov ali štipendija ali študentsko delo ali pa jih finančno podpirajo starši; ponavadi gre za kombinacijo vsega naštetega.

Niso vse prostočasne dejavnosti nujno povezane s finančnimi sredstvi, za nekatere je potreben le interes in dobra volja, ampak dejstvo je, da si določenih stvari nekateri študenti enostavno ne morejo privoščiti. Le redki so tisti, ki so pri izbiri med številnimi možnimi načini preživljanja prostega časa popolnoma svobodni in se jim ni potrebno ozirati na potrebne finančne vložke.

Naslednje, kar pomembno vpliva na način preživljanja prostega časa, je sklop **dejavnikov, ki definirajo posameznika kot osebo**. Od spola, starosti, poklica oz. študijske usmeritve do njegovih interesov, potreb, motivov ... vse to vpliva na izbiro.

Tako se študentke pogosto ukvarjajo s popolnoma drugačnimi dejavnostmi kot študenti, študenti prvega letnika verjetno drugače gledajo na prosti čas od starejših in že izkušenih študentov ipd.

Posamezniki imajo različne potrebe, ki jih v prostem času želijo zadovoljiti, zato se bodo tudi motivi za ukvarjanje z določeno dejavnostjo razlikovali od študenta do študenta.

Tudi druge osebne značilnosti posameznika igrajo pomembno vlogo. Pri odprtih osebah je večja verjetnost, da bodo prosti čas preživljale v družbi, bolj zaprte pa bodo prej izbrale npr. branje knjig ali kako drugo podobno dejavnost. Pri pasivnih osebah bo preživljanje prostega časa bolj verjetno usmerjeno na lenarjenje, gledanje televizije ipd., pri aktivnejših pa bo število in raznovrstnost dejavnosti večje, prosti čas pa bolj izkoriščen in zapolnjen.

Vrednote prav tako predstavljajo pomemben dejavnik pri odločanju. Značilnosti študentov, ki se nanašajo na vrednote, mogoče najbolj opisujeta naslednja stavka: „Aktivno in ponavadi hitro se odzivajo na spremembe v širšem družbenem svetu. Nakazujejo spremembe v življenjskih in vrednotnih usmeritvah, ki bodo postale splošno veljavne šele v bodočnosti“ (Ule et al. 1996, 87). So torej populacija, ki je z marketinškega zornega kota izjemno zanimiva pri uvajanju novosti na trg. To je treba upoštevati, ko govorimo o načinih preživljanja prostega časa, kajti vsaka sprememba vrednot pri študentih lahko bistveno spremeni tudi njihove prostočasne dejavnosti.

Ko govorimo o vrednotah, moramo omeniti individualizacijo le-teh. Danes je namreč za mlade značilno, da ima vsak neke svoje vrednote in poglede na svet, na študente ne moremo gledati kot na skupino ljudi z enotnimi značilnostmi in vrednotami.

Ule (2007, 67) opozarja tudi na dejstvo, da so vrednote mladih danes vse manj povezane z materialnimi odnosi, vse večji pomen imajo prijateljstvo, prosti čas (oz. kakovostno preživljanje le-tega), ustvarjalnost, užitek in samorealizacija.

Veliko je odvisno tudi od tega, s katerimi ljudmi oz. bolje povedano s kakim profilom oseb se študenti družijo. Tudi Engstrom (1979; 34) govori o tem, da se odnos do prostega časa pravzaprav razvija v interakciji z drugimi ljudmi. To je seveda logično, kajti če študent veliko časa preživi z osebami, ki se npr. ukvarjajo s športom, je bolj verjetno, da se bo tudi sam začel ukvarjati s kakšno podobno dejavnostjo. Ljudje, sploh pa mlajše osebe, kot so študenti, namreč zelo pogosto posnemajo druge in sprejemajo njihove navade, kar je logično glede na to, da smo vsi socialna bitja. **Ljudje**, ki najbolj **vplivajo** na način preživljanja prostega časa pri študentih, pa so zagotovo prijatelji, sošolci, partnerji in člani družine.

Pomemben vplivni dejavnik je tudi **dostopnost in ponudba prostočasnih vsebin**. Le-ta je odvisna kot prvo od mesta študiranja. Študenti v Ljubljani imajo verjetno na voljo več različnih dejavnosti, s katerimi se lahko ukvarjajo v prostem času, kot jih imajo recimo študenti v Krškem. Drugo, odvisna je od tega, ali prebivajo študenti v ali izven mesta študija. Če prebivajo izven mesta študija, potem bodo verjetno manj časa preživljali v mestu in bodo v prostem času izbrali kako dejavnost, ki je dostopna v njihovih krajih. V povezavi s tem se pojavlja tudi vprašanje, ali živi študent s starši, ki ga morebiti omejujejo in usmerjajo pri preživljanju prostega časa, oz. ali živi samostojno in ima večjo svobodo pri izbiri.

Zadnji, ampak nikakor manj pomemben dejavnik, ki bi ga omenila, so **marketinške dejavnosti ponudnikov** prostočasnih dejavnosti. Ne glede na vse zgoraj omenjene dejavnike izbire, če študent ne bo obveščen o tem, med katerimi možnostmi lahko izbira, verjetno ne bo izkoristil svojega prostega časa, kot bi ga sicer. Pogosto namreč študenti ne vedo, kaj vse jim je v prostem času na voljo in se z določenimi dejavnostmi ne ukvarjajo preprosto zaradi tega, ker niso dovolj obveščeni. Organizacije, ki organizirajo prosti čas in ponujajo študentom vsebine, povezane s prostim časom, morajo poskrbeti za to, da njihovo sporočilo pride do ciljne skupine študentov ter seveda, da jih zanima in pritegne.

2.4.2 Razmere v sodobni družbi, ki določajo način preživljanja prostega časa pri študentih

Poleg dejavnikov, ki so in bodo vedno vplivali na preživljanje prostega časa pri študentih ter so tako rekoč brezčasni, je enako pomembno omeniti tudi trende in razmere v okolju, ki so proizvod družbenega razvoja in prav tako pomembno vplivajo na študente oz. odločanje o prostem času.

Kako najenostavneje opisati svet, v katerem živimo? „Sodobno družbo bi lahko imenovali družba globalizacijskega kapitalizma. Opredeljujejo jo hitre spremembe, kompleksnost, individualizem, potrošništvo, informacijska modernizacija, raznolikost življenjskih stilov, pomembnost sedanjega trenutka, želja po materialnih dobrinah, duhovna izpraznjenost in hrepenenje po sreči, varnosti in harmoniji“ (Derganc 2004, 17). Očitno gre za kaotično in razgibano okolje, v katerem življenje postaja vse bolj zahtevno za študente.

Študentsko življenje ni več, kar je bilo nekdanj. Včasih je diploma praktično zagotavljala službo takoj po zaključku študija. Danes je na **trgu delovne sile** vse več oseb z višjo in visoko izobrazbo, hkrati pa se zdi, da je ponudba delovnih mest vse bolj omejena. O tem problemu govori tudi Šaponija (2006, 16): „V individualizirani družbi si mora mladostnik neprestano aktivno prizadevati, da pride do nekega položaja. Obdobje mladosti je kar naenkrat, namesto prehodnega obdobja, postala osrednja strateška faza v življenjskem poteku, polna tveganj in negotovosti. Proces integracije v družbo odraslih dandanes predstavlja proces socialne selekcije za posamezne družbene položaje.“ Študenti so zaradi tega pod velikim pritiskom, saj delodajalci zahtevajo ne le diplomo, ampak tudi nadpovprečne ocene, čim več delovnih izkušenj, po možnosti pa tudi kakšne dodatne

spretnosti in veščine. To ima zagotovo vpliv tudi na način preživljanja prostega časa študentov. Če je nekdanj veljalo, da so študentska leta zelo brezbrizna in so študenti svoj prosti čas izkoriščali predvsem za zabavo in druženje s prijatelji, so danes mnogi prav zaradi vse bolj **negotove prihodnosti** prisiljeni poleg študija tudi delati in se dodatno izobraževati.

Tudi nedavna **recesija**, katere posledice še vedno čutimo, je vplivala na prosti čas študentov. Finančne razmere so se poslabšale in marsikaterega študenta prisilile v iskanje študentskega dela. Le-to pa je težje najti, ker se je zaradi negativnih gospodarskih trendov ponudba študentskih del občutno zmanjšala. Zato ni izključeno preusmerjanje študentov na cenejše oblike zabave, rekreacije in ostalih prostočasnih dejavnosti.

Če že govorimo o trendih, ki so povezani s finančnimi sredstvi, potem moramo omeniti **potrošništvo**. Ljudje danes želijo imeti praktično vse, kar vzbudi njihov interes, tudi če so potrebe po tem nerealne. Ne samo to, pogosto kupujejo tudi, če dejansko nimajo potrebnih finančnih sredstev, plačujejo na kredit, živijo v dolgovih, družba pa vse to sprejema in podpira. Nakupovalni centri so postavljeni v center dogajanja. Lukić (2004) govori o tem, kako so trgovski centri postali središča zbiranja in druženja ljudi ter tako poleg trgovske vloge razvili tudi svojo socialno vlogo. Včasih so odprti javni prostori, kot so parki, mestni trgi in ulice predstavljali najpomembnejše prostore, kjer so ljudje nakupovali, zbirali informacije, preživljali prosti čas in se družili z drugimi ljudmi. Danes se to v veliki meri seli v trgovske centre, saj le-ti na enem prostoru združujejo trgovine, storitvena podjetja, gostinsko ponudbo, zabavne vsebine, kulturna dogajanja in še kaj. Trend potrošništva ima zagotovo določen vpliv na študente in njihov prosti čas, prav tako tudi rast priljubljenosti trgovskih centrov, ki postajajo vse bolj pomembno zbirališče mladih ljudi.

Naslednje, kar bi omenila, je **trend zdravega življenja**. Včasih so ljudje začeli dajati več pozornosti zdravju šele v poznejši odrasli dobi, danes pa je zavest o pomenu zdravega načina življenja vse bolj prisotna tudi med mlajšimi ljudmi. Živimo namreč v obdobju, ko je v okolju več škodljivih in zastrupljujočih snovi kot kadarkoli prej, v obdobju, ko oboleva vse več mladih in **želja po kakovostnem življenju** ter doživetju starosti pri mnogih zvišuje zavedanje o pomenu zdravega življenja. Vse večji interes za zdravje potrjuje tudi raziskava, s katero je ugotovljeno, da skoraj polovico spletnih uporabnikov v Sloveniji zanimajo vsebine, povezane z zdravjem (Marketing Magazin 2009).

Ta trend lahko pomembno vpliva na študente, saj tisti, ki želijo bolj zdravo živeti, temu prilagajajo tudi svoje prostočasne dejavnosti. Zdrav način življenja lahko pri študentih privede do sprememb nakupnih navad (npr. kupovanje zdrave in/ali ekološko pridelane hrane), večjega interesa za kuhanje in manj prehranjevanja v restavracijah, povečane telesne aktivnosti, zmanjšanja uživanja cigaret, pitja alkohola ipd.

Hiter **razvoj tehnologije** je nekaj, kar je v zadnjih letih bistveno spremenilo življenje ljudi, prav tako tudi odnos študentov do prostega časa. Študenti so na samem začetku informatizacije uporabljali računalnike skoraj izključno za študijske namene, danes pa je z njimi povezan vse večji del prostočasnih dejavnosti. Dostop do interneta je možen

praktično od kjerkoli. Študenti ga uporabljajo za komunikacijo s prijatelji, za seznanjanje o dogajanjih v njihovi okolici, za brskanje po spletnih vsebinah, ki jih zanimajo, ter za igranje računalniških iger. Prva posledica večje uporabe računalnikov in interneta je prav obveščanje študentov. Le-ti lahko dostopajo do številnih podatkov in se lahko bolj seznanijo z možnostmi preživljanja prostega časa. Po drugi strani pa razvoj te tehnologije negativno vpliva na socialno življenje študentov in na njihovo aktivnost. Več časa kot študenti preživljajo za računalnikom, tem bolj pasivni postajajo. Vse več časa preživljajo v zaprtih prostorih, manj hodijo ven in se manj ukvarjajo s športom. Tudi način komunikacije se je spremenil. Namesto neposrednega srečevanja s prijatelji vse več komunikacije poteka preko računalnika. Tako je le-to postalo manj osebno, manj je neposrednih stikov s prijatelji in čeprav deluje, kot da smo bolj povezani z drugimi, obstaja nevarnost, da pravzaprav postanemo bolj odtujeni kot prej.

2.5 Možni načini preživljanja prostega časa

„V primerjavi s preteklostjo je danes vedno več možnosti izbire, toda sorazmerno s tem ne raste vedno posameznikova sposobnost dobre izbire“ (Derganc 2004, 17).

V tem stavku je jasno in jedrnatno opisano stanje ponudbe prostočasnih dejavnosti in glavni problem, ki je s tem povezan. Možnosti je veliko. Študentom je na voljo praktično vse, kar bi jih utegnilo zanimati, in si glede na to lahko organizirajo prosti čas, kakor jim najbolj ustreza. Pa vendarle, več možnosti kot imamo, težje se odločamo, kaj izbrati in za katere možnosti se odločiti. Tudi če so možnosti neomejene, obstajajo druge omejitve npr. čas in denar.

In spet, težko je naštetih vse, s čimer se današnji študenti lahko ukvarjajo, saj bi ne glede na ves trud zagotovo izpustili kakšno pomembno možnost. Zato bom naštel le večje sklope dejavnosti oz. pomembnejše prostočasne dejavnosti, dostopne študentom.

Študenti lahko svoj prosti čas preživljajo doma. Odločijo se lahko za **počitek**, lenarjenje, **poslušanje glasbe**, **gledanje televizije** ali kako podobno pasivno dejavnost. Lahko tudi **berejo knjige**, opravljajo **gospodinjska opravila** ali čas preživljajo za računalnikom.

Čas, ki ga preživijo **za računalnikom**, je prav tako lahko različno usmerjen. Možno je brskanje po zabavnih in obveščevalnih vsebinah, komunikacija s prijatelji in vključevanje v spletne skupnosti, ki so danes še posebej priljubljene. Prav tako študenti lahko gledajo filme, poslušajo ali celo ustvarjajo glasbo, lahko pa tudi igrajo računalniške igre. Igranje iger je z razvojem tehnologije dobilo tudi nove razsežnosti. V preteklosti je namreč bilo mogoče le individualno igranje le-teh, danes pa se tudi družabne igre igrajo preko računalnika. Ljudje se tako virtualno povezujejo ter med seboj tekmujejo preko spleta in sodelujejo na virtualnih turnirjih.

Naslednja možnost je preživljanje prostega časa z **družino**, obiskovanje **sorodnikov**, druženje s **prijatelji**. Slednje je pravzaprav možno kombinirati tudi z večino drugih

prostočasnih dejavnosti, saj je večina dejavnosti, ki se jih udeležujejo študenti, prilagojena izvajanju v skupinah oz. v družbi drugih.

V prostem času lahko študentje hodijo v **lokale, diskoteke, na zabave, v kino, na koncerte in druge prireditve**, namenjene mladim ljudem. S prijatelji se lahko družijo tudi ob igranju **družabnih iger**. Prav tako lahko hodijo na **kulturne prireditve**, v muzeje, gledališča, obiskujejo izložbe.

Hobiji predstavljajo naslednjo možnost, ki lahko v prostem času zaposli študente. Vsak posameznik lahko najde dejavnost, ki ga zanima, in se ji potem bolj posveti. Možnosti so prav tako številne: fotografiranje, zbirateljstvo, igranje inštrumenta, slikanje, izdelava nakita, vezenje, pletenje idr.

Ukvarjanje s športom je ena izmed alternativ, ki daje študentom široke možnosti za izbiro. S športom se lahko ukvarjajo redno, lahko le občasno. Lahko telovadijo individualno, doma ali v naravi, ali pa se odločijo za kakšne organizirane oblike rekreacije. Športni klubi in fitness centri danes nudijo pestro izbiro športnih dejavnosti in jih pogosto cenovno prilagajajo študentom. V ponudbi so tudi bolj ekstremni športi, s katerimi se do nedavnega praktično ni bilo mogoče ukvarjati v naših koncih, vsaj povprečnim ljudjem ne.

Študenti imajo tudi možnost sodelovanja na različnih športnih dogodkih, kot so športni maratoni, teki, študentske igre ipd., saj se tovrstne prireditve organizirajo zelo pogosto in ob najrazličnejših priložnostih.

Razen dejavne športne udeležbe lahko študenti svoj prosti čas preživljajo s **spremljanjem športnih dogajanj**. V literaturi je to opredeljeno kot vpletenost v šport na sekundarni ravni (Hendry et al. 1993, 70). Gre za podpiranje športnih klubov in športnikov posameznikov, obiskovanje tekem in različnih drugih športnih dogodkov ter tudi seznanjanje o športnih dogodkih preko televizije, časopisov, interneta ...

Možna je tudi aktivna **udeležba v klubih, društvih in mladinskih organizacijah**, ki imajo zelo širok krog delovanja. Za študente so zanimive npr. študentske organizacije, ki se ukvarjajo z organizacijo različnih dogodkov, potem gasilska društva, lokalne mladinske skupnosti ipd.

Naj omenimo tudi **verska združenja**, ki so za nekatere študente še kako pomembna. V prostem času lahko izvajajo in sodelujejo pri različnih duhovnih obredih ter hodijo na verska srečanja.

Del prostega časa lahko študenti zapolnijo z udeležbo v **političnih organizacijah**. Fištravec (2009, 121—122) sicer pravi, da je interes mladih (tudi študentov) za politiko v zadnjih dveh desetletjih vse manjši, ampak da je treba upoštevati tudi interes za širša družbena vprašanja, ki so prav tako povezana s politiko. Le-ta pa zagotovo pri njih vzbujajo več zanimanja. Študenti imajo možnost, da aktivno sodelujejo v različnih političnih strankah in drugih političnih organizacijah in si s tem odprejo dodatne možnosti za prihodnost.

Prosti čas je možno nameniti tudi za **potovanja**. Študenti se lahko odločijo za krajše izlete in obisk bližjih krajev, lahko pa se odpravijo tudi na bolj oddaljene destinacije. Globalizacija in razvoj transportnih tehnologij sta namreč omogočili dostop tudi do najbolj

oddaljenih in eksotičnih krajev. Na potovanjih lahko študenti spoznajo druge kulture, nove ljudi, se zabavajo in sprostitjo.

Ukvarjanje s **prostovoljstvom** je še eden dodaten način, kako lahko študentje obogatijo prosti čas. Gre za pomoč organizacijam ali posameznikom, katerim je le-ta potrebna, pri čemer posameznik v zameno ne dobiva protivrednosti v obliki plačila ali nagrade, temveč mora sam najti smisel in koristi od prostovoljstva. Pogosto je največja nagrada preprosto občutek zadovoljstva, ki ga imamo zaradi pomoči drugim in plemenito izkoriščenega časa.

Čeprav je učenje in izobraževanje tako rekoč osnovna naloga študentov, vsako izobraževanje, ki se odvija izven študija in študijskih obveznosti, sodi pravzaprav v dejavnost prostega časa. Gre za dodatno, **neformalno izobraževanje**, ki se ga študenti lahko udeležijo, če želijo pridobiti dodatna znanja in kompetence.

V današnji družbi je stopnja zavedanja o pomembnosti poznavanja tujih jezikov zelo velika. CEC (2009, 18) v svojem letnem poročilu opozarja, da je poznavanje tujih jezikov most, ki pelje do večje solidarnosti in razumevanja med ljudmi, prav tako pa omogoča večjo svobodo glede izbire mesta študija in dela. V skladu s trendom učenja tujih jezikov je tudi študentom na voljo pestra izbira jezikovnih tečajev, ki jih izvajajo različne inštitucije. Večina je vsebinsko in časovno prilagojena potrebam študentov, tako da imajo le-ti možnost udeležiti se tečajev v prostem času.

Razen jezikovnih tečajev obstajajo tudi druge možnosti neformalnega izobraževanja. Na voljo so različni tečaji, delavnice, seminarji in okrogle mize, skozi katere je mogoče pridobiti računalniške, komunikacijske, organizacijske in druge veščine. Marsikatera predavanja in delavnice so celo brezplačne za študente.

Študenti pa se lahko odločijo tudi, da si v prostem času poiščejo **študentsko delo** ter si tako zaslužijo nekaj dodatnega denarja in pridobijo kako koristno izkušnjo.

Možnosti je torej več kot dovolj, vprašanje je samo, za katere dejavnosti obstaja interes in kako študenti dejansko preživljajo svoj prosti čas.

3 PRAKTIČNI DEL

3.1 Metodologija

V praktičnem delu sem izvedla raziskavo o tem, kako prosti čas preživljajo študenti mariborske univerze. Raziskava je bila izvedena s pomočjo anketnega vprašalnika, ki je bil postavljen na spletnih forumih fakultet mariborske univerze, tako da so anketiranci na vprašanja odgovarjali preko spleta. Zbiranje podatkov je potekalo od 11. 5. 2010 do 11. 6. 2010.

Zaradi različnosti profila študentov so bili v raziskavo zajeti študenti več različnih fakultet.

V anketi je sodelovalo 80 študentov oz. pridobljenih je bilo 80 vprašalnikov, ki so izpolnjeni do konca in s tem označeni kot ustrezno izpolnjeni. Opozoriti je treba, da pri določenih vprašanjih nekateri študenti niso podali odgovora, zato je pri posameznih vprašanjih število veljavnih odgovorov nekoliko nižje. Ker sem pri analizi rezultatov vprašanja obravnavala ločeno, ni bilo potrebe po izločanju celotnih vprašalnikov, kjer morebiti ni bilo odgovorjeno na kakšno vprašanje. Prav tako se mi ni zdelo smiselno prisiljevati študente v odgovorjanje na vsa vprašanja, saj bi to lahko zmanjšalo motiviranost na korektno odgovarjanje pri ostalih vprašanjih.

Pri analizi posameznega vprašanja sem tako upoštevala le število študentov, ki so dejansko odgovorili na vprašanje.

3.2 Predstavitev vprašalnika

Vprašalnik, s katerim sem želela bolj podrobno proučiti prosti čas mariborskih študentov, je vseboval 18 vprašanj, tako zaprtih kot tudi odprtih.

Najprej sem želela ugotoviti strukturo anketirancev, zato so bila začetna vprašanja bolj splošna in so se nanašala na spol študentov in fakulteto, na katero hodijo.

V nadaljevanju me je zanimalo, ali imajo študenti dovolj prostega časa ter kakšen je njihov odnos do le-tega.

Sledila so konkretna vprašanja o tem, kako študenti preživljajo svoj prosti čas, torej vprašanja o vrsti prostočasnih dejavnosti in pogostosti ukvarjanja z njimi.

Da bi ugotovila zadovoljstvo študentov z načinom preživljanja prostega časa in njihove želje, povezane s tem, sem na koncu zastavila še dve vprašanji, ki se ne nanašata na dejansko preživljanje prostega časa, ampak sta bolj usmerjeni na vplivne dejavnike pri odločanju in (še) nezadovoljene potrebe študentov.

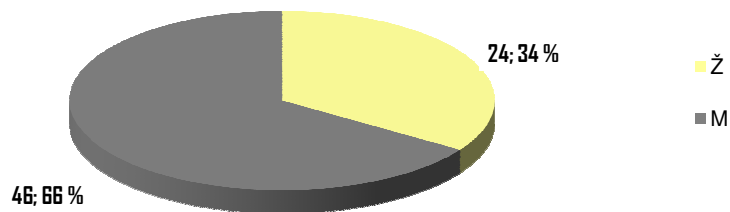
3.3 Rezultati raziskave

Na sodelovanje v raziskavi so se odzvali študentje naslednjih fakultet Univerze v Mariboru: Ekonomsko-poslovna fakulteta, Fakulteta za elektroniko, računalništvo in informatiko, Fakulteta za gradbeništvo, Fakulteta za logistiko, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Fakulteta za varnostne vede, Fakulteta za zdravstvene vede, Medicinska fakulteta in Pravna fakultete.

- **Struktura anketiranih po spolu**

Na vprašanje o spolu je odgovorilo 70 anketirancev; 46 študentov (65,7 %) je bilo moškega spola, 24 (34,3 %) pa ženskega.

Slika 1: Struktura anketiranih študentov po spolu

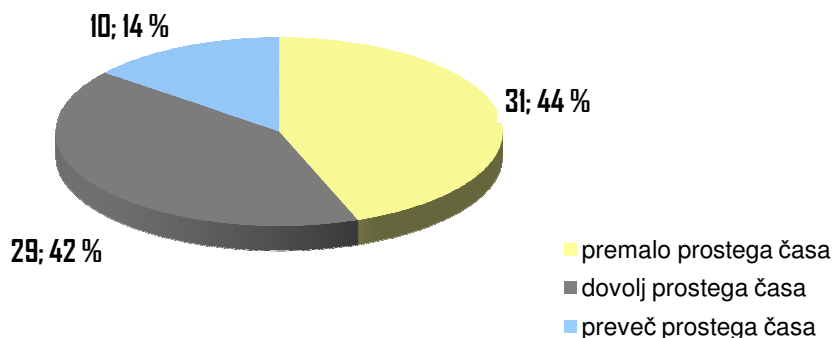
Vir: Raziskava, maj 2010

- **Zadovoljstvo s količino prostega časa**

70 študentov, ki so odgovorili na vprašanje o tem, ali imajo dovolj, premalo ali preveč prostega časa, so odgovorili tako:

- 31 (44,3 %) jih meni, da imajo premalo prostega časa,
- 29 (41,4 %) jih meni, da ima ravno dovolj prostega časa,
- 10 (14,3 %) pa je mnenja, da imajo preveč prostega časa.

Slika 2: Mnenje študentov o količini prostega časa

Vir: Raziskava, maj 2010

Mnenja študentov so torej razdeljena. Skoraj polovica meni, da ima premalo prostega časa, kar nakazuje na to, da čutijo preobremenjenost s študijem in študijskimi obveznostmi. Le za par odstotkov večji delež predstavljajo tisti, ki menijo, da imajo dovolj oz. preveč prostega časa.

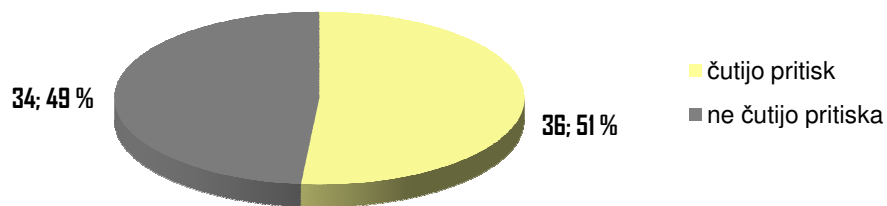
Prosti čas očitno ni nekaj, s čemer bi študenti razpolagali v toliki meri, kot bi želeli, za pričakovati pa je tudi, da ga bodo sčasoma imeli vse manj, saj okolje, v katerem živimo, postaja vse bolj razgibano in spremenljivo in s tem tudi bolj zahtevno in obremenjujoče tudi za študente. Če gledamo z marketinškega zornega kota, lahko zaključimo, da bodo v prihodnosti študenti vse več povpraševali po prostočasnih dejavnostih, do katerih imajo hiter in razmeroma enostaven dostop.

- **Pritisk za iskanje dela med študijem**

Na vprašanje o tem, ali čutijo pritisk, da si zaradi nabiranja izkušenj poiščejo delo že med študijem, je odgovorilo 70 anketirancev.

- 36 (51,4 %) jih pravi, da je pod pritiskom iskanja dela že med študijem,
- 34 (49,6 %) jih pravi, da ne čutijo tega pritiska.

Slika 3: Občutek pritiska za nabiranje izkušenj skozi študentsko delo

Vir: Raziskava, maj 2010

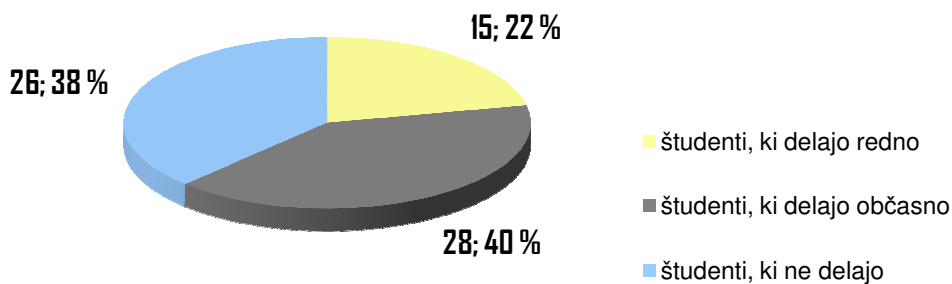
Večina študentov se očitno zaveda razmer v sodobni družbi in kljub temu, da je njihova primarna naloga študij, čutijo potrebo, da zraven tega tudi delajo, da bi bili po končanem študiju bolj konkurenčni na trgu delovne sile.

- **Študenti, ki delajo v prostem času**

69 anketiranih študentov se je opredelilo glede tega, ali del prostega časa namenjajo tudi študentskemu delu. Izkazalo se je, da:

- 15 (21,7 %) študentov med študijem redno dela,
- 28 (40,6 %) študentov dela občasno,
- 26 (37,7 %) študentov sploh ne dela med študijem.

Slika 4: Študentsko delo v prostem času študentov

Vir: Raziskava, maj 2010

Če združimo tiste, ki med študiranjem delajo redno, in tiste, ki delajo občasno, dobimo kar 62,3 % študentov, ki del svojega prostega časa dejansko namenjajo delu. S tem po eni strani omejujejo količino časa, namenjenega ostalim prostočasnim dejavnostim, po drugi strani pa pridobivajo dodatna finančna sredstva, ki jim potem omogočajo, da preostali prosti čas bolj prilagodijo svojim željam.

- **Pogostost ukvarjanja s posameznimi prostočasnimi dejavnostmi**

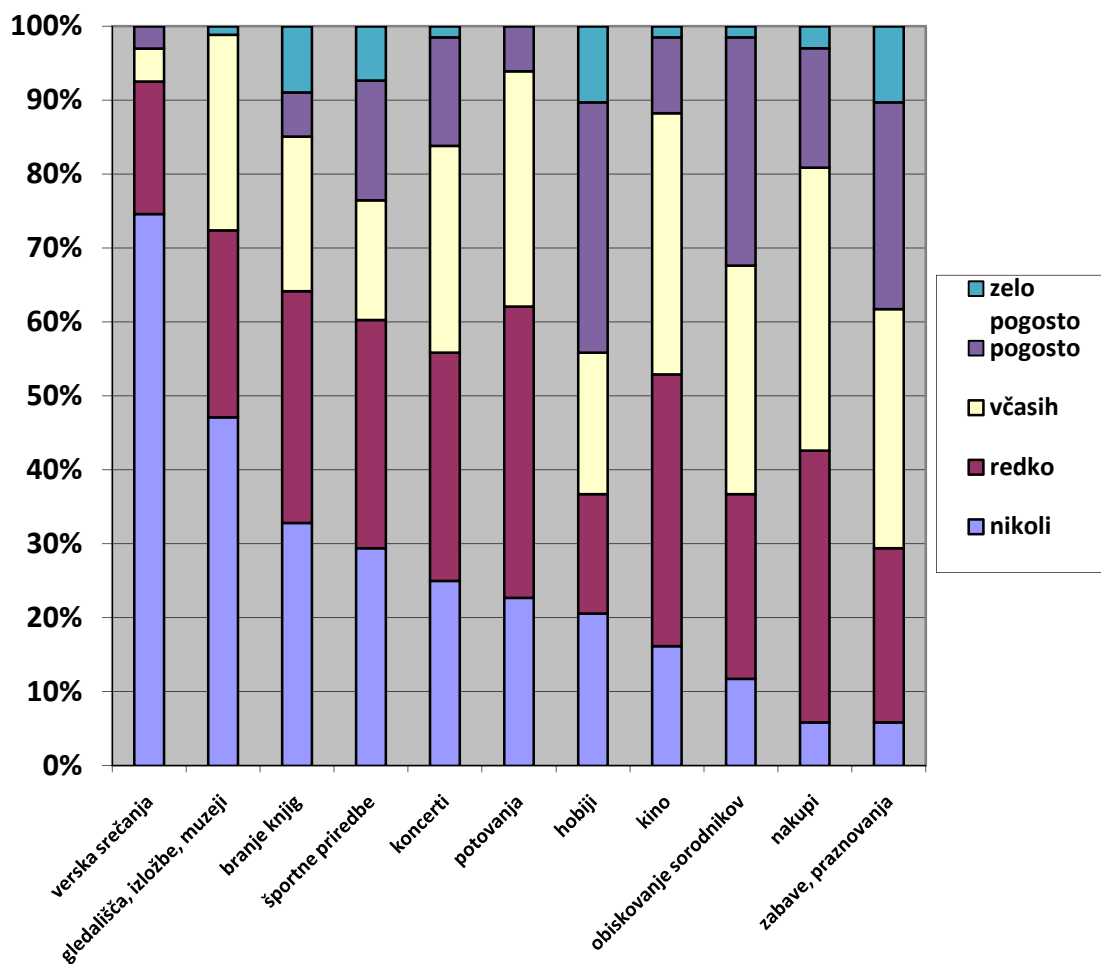
Pri naslednjem vprašanju so se študenti opredeljevali, kako pogosto se v prostem času ukvarjajo s posameznimi dejavnostmi. Rezultati po dejavnostih so sledeči:

- izmed 68 anketiranih jih v *kino* nikoli ne gre 11 (16,2 %), redko 25 (36,8 %), včasih 24 (35,3 %), pogosto 7 (10,3 %), zelo pogosto pa le 1 študent (1,5 %);
- izmed 67 anketiranih 41 (61,2 %) študentov nikoli ne obiskuje *gledališča, muzejev in izložb*, 22 (32,8 %) jih obiskuje redko, 3 (4,5 %) včasih, pogosto nihče (0,0 %), zelo pogosto pa 1 (1,5 %) študent;
- na *športne priredbe* nikoli ne hodi 20 (29,4 %) študentov, redko jih hodi 21 (30,9 %), včasih 11 (16,2 %), pogosto prav tako 11 (16,2 %), zelo pogosto pa jih hodi 5 (7,4 %); (frekvenca: 68 anketiranih);
- *koncertov* nikoli ne obiskuje 17 študentov (25,0 %), redko jih obiskuje 21 (30,9 %), včasih 19 (27,9 %), pogosto 10 (14,7 %) in zelo pogosto le 1 študent (1,5 %); (frekvenca: 68 anketiranih);
- nikoli ne *potuje* 15 študentov (22,7 %), redko potuje 26 (39,4 %) študentov, včasih 21 (31,8 %), pogosto 4 (6,1 %), zelo pogosto pa nihče (0,0 %); (frekvenca: 66 anketiranih);
- z *branjem knjig* se ne ukvarja 22 (32,8 %) študentov, redko jih bere 21 (31,3 %), včasih 14 (20,9 %), pogosto 4 (6,0 %), zelo pogosto 6 (9,0 %); (frekvenca: 67 anketiranih);
- 14 (20,6 %) študentov sploh nima *hobijev*, redko se z njimi ukvarja 11 (16,2 %), včasih 13 (19,1 %), pogosto 23 (33,8 %), zelo pogosto pa 7 (10,3 %); (frekvenca: 68 anketiranih);
- 4 (5,9 %) študenti pravijo, da nikoli ne hodijo na *zabave in praznovanja rojstnih dnevov*, 16 (23,5 %) jih hodi redko, 22 (32,4 %) včasih, 19 (27,9 %) pogosto in 7 (10,3 %) zelo pogosto; (frekvenca: 68 anketiranih);
- za *obisk sorodnikov* se nikoli ne odloči 8 (11,8 %) študentov, redko jih to počne 17 (25,0 %), včasih 21 (30,9 %), pogosto prav tako 21 (30,9 %), zelo pogosto pa 1 izmed njih (1,5 %); (frekvenca: 68 anketiranih);

- po *nakupih* nikoli ne hodijo 4 (5,9 %) anketiranci, 25 (36,8 %) jih gre redko, 26 (38,2 %) včasih, 11 (16,2 %) pogosto, 2 (2,9 %) pa zelo pogosto; (frekvenca: 68 anketiranih);
- kar 50 (74,6 %) študentov nikoli ne hodi na verska oz. duhovna srečanja, 12 jih (17,9 %) hodi le redko, 3 (4,5 %) anketiranci pravijo, da hodijo včasih, pogosto 2 (3,0 %), zelo pogosto pa nihče (0,0 %); (frekvenca: 67 anketiranih).

Struktura pogostosti ukvarjanja s posameznimi aktivnostmi je grafično prikazana na **sliki 5**, le-ta pa omogoča tudi lažjo primerjavo med njimi.

Slika 5: Struktura pogostosti ukvarjanja s posameznimi prostočasnimi dejavnostmi

Vir: Raziskava, maj 2010

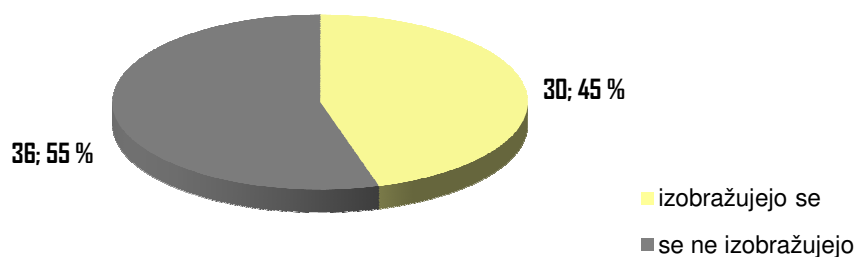
Iz grafičnega prikaza je takoj razvidno, da so med študenti najbolj priljubljene dejavnosti, kot so zabava, praznovanja rojstnih dnevo, ukvarjanje s hobiji, obiskovanje sorodnikov, in nakupovanje, saj se s temi dejavnostmi v prostem času ukvarjajo dosti bolj pogosto kot z npr. obiskovanjem kulturnih prireditev ali udeležbo na verskih srečanjih. Tukaj lahko opazimo že prej omenjeni trend potrošništva (več kot polovica študentov včasih, pogosto, ali zelo pogosto hodi po nakupih), prav tako pa je razvidna usmerjenost vrednot na družino (pogosto obiskovanje sorodnikov), prijateljstvo in užitek (zabave in praznovanja).

Še eno zanimivost najdemo pri potovanjih. Čeprav je večina študentov navedla, da potuje redko ali nikoli, tega dejstva ne smemo povezovati s pomanjkanjem interesa za potovanja, ker namreč obstaja velika verjetnost, da gre zgolj za pomanjkanje finančnih sredstev ali časa. In spet, v povezavi z marketinško dejavnostjo, zanimivo bi bilo preveriti smiselnost oblikovanja ponudbe nizkocenovnih potovanj za študente. Taka zvrst ponudbe bi bila lahko zelo privlačna za študente, pa tudi za ponudnike takih potovanj, saj gre za precej veliko ciljno skupino in del potreb, ki očitno še ni zadovoljen.

- **Neformalno izobraževanje študentov**

Na vprašanje o tem, ali se v prostem času udeležujejo jezikovnih in drugih tečajev ter delavnic, je odgovor podalo 66 anketirancev. Neformalnega izobraževanja se jih udeležuje 30 (45,5 %), 36 (54,5 %) izmed njih pa ne.

Slika 6: Študenti glede na neformalno izobraževanje

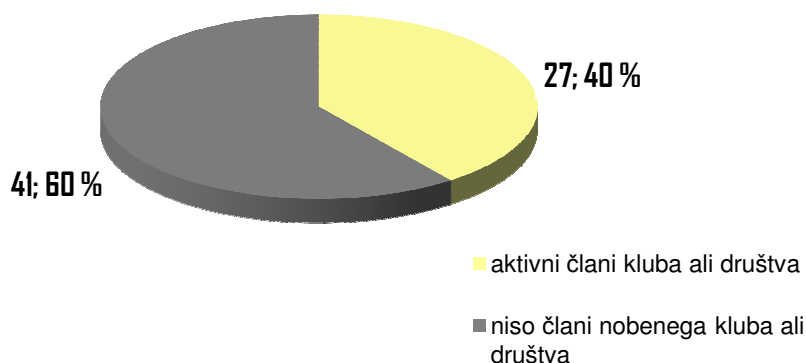
Vir: Raziskava, maj 2010

Iz podatka o tem, da se 45 % študentov izven študija dodatno izobražuje, lahko razberemo, da precej velik delež na prosti čas ne gleda izključno kot na čas, namenjen sproščanju in zabavi, temveč ga želijo izkoristiti tudi za vlaganje v sebe in svojo prihodnost.

- **Članstvo študentov v klubih in društvih**

27 študentov pravi, da so aktivni člani v nekem klubu ali društvu, kar predstavlja 39,7 % od 68 študentov, ki so odgovorili na zastavljeno vprašanje. Preostalih 41 (60,3%) ne sodeluje v klubskih oz. v dejavnostih društev.

Slika 7: Članstvo študentov v klubih in društvih

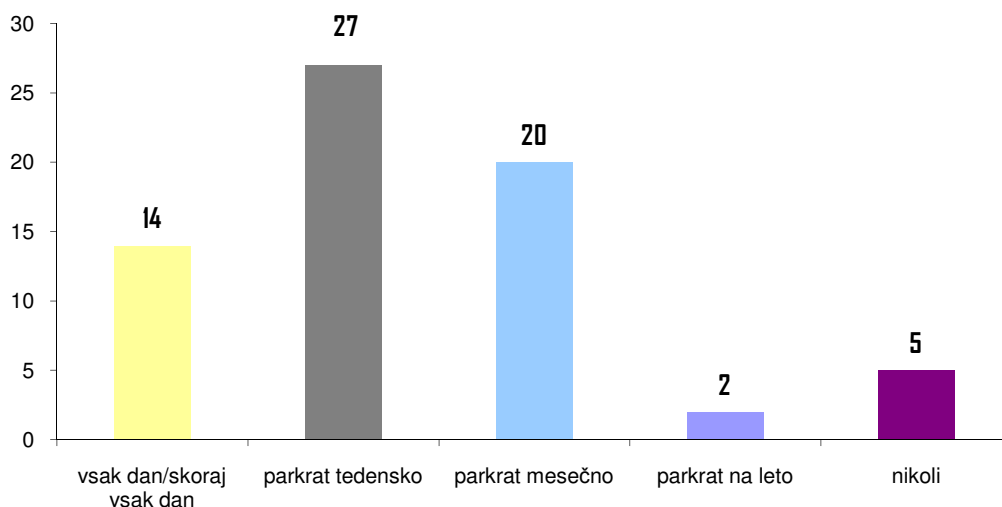

Vir: Raziskava, maj 2010

- **Pogostost ukvarjanja s športom**

68 anketiranih študentov je ocenilo, kako pogosto se v prostem času ukvarjajo s športnimi dejavnostmi. 14 (20,6 %) jih to počne vsak ali skoraj vsak dan. Parkrat tedensko je športno aktivnih 27 (39,7 %) študentov, parkrat mesečno 20 (29,4 %), le parkrat letno 2 (2,9 %), da pa se s športom sploh ne ukvarjajo jih je navedlo 5 (7,4 %).

Slika 8: Pogostost ukvarjanja s športom (N = 68)

Vir: Raziskava, maj 2010

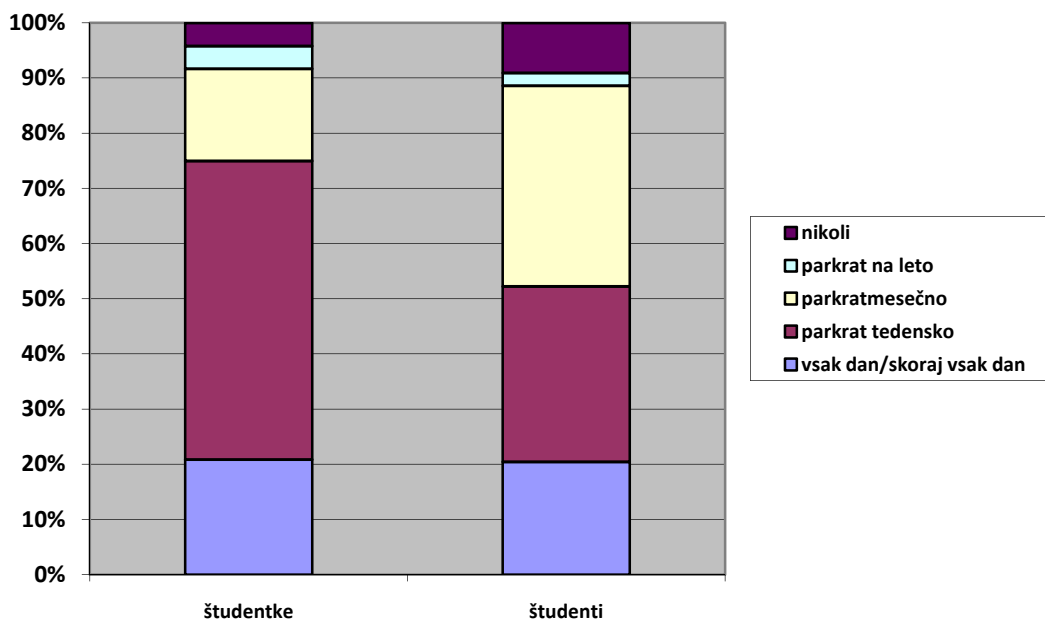
Tukaj je posebej zanimivo pogledati razliko med študenti in študentkami, kajti že od nekdaj velja, da so moški bolj športno aktivni kot ženske.

Raziskava je pokazala, da se od 24 študentk vsak oz. skoraj vsak dan s športom ukvarja 5 (20,83 %), parkrat tedensko 13 (54,18 %), parkrat mesečno 4 (16,67 %), parkrat na leto 1 (4,17 %) in nikoli 1 (4,17 %) študentka.

Pri študentih je situacija sledeča: od 44 je vsak oz. skoraj vsak dan športno aktivnih 9 (20,45 %), parkrat tedensko 14 (31,82 %), parkrat mesečno 16 (36,36 %), parkrat na leto 1 (2,27 %), športno neaktivni pa so 4 (9,09 %) študenti.

Če situacijo prikažemo tudi grafično (**slika 9**), lažje vidimo, da so študentke pravzaprav bolj pogosto športno aktivne kot študenti in da je pri študentih večji delež takih, ki se s športom sploh ne ukvarjajo. To lahko delno pripišemo vse večjemu zavedanju žensk o pomenu zdravega življenja in s tem tudi o pomembnosti telesne dejavnosti, vendar pa je treba vzeti v obzir tudi dejstvo, da je v vzorcu več predstavnikov moškega spola, zaradi česar so rezultati manj zanesljivi, ali bolje rečeno, težje med seboj primerljivi.

Slika 9: Pogostost ukvarjanja s športom glede na spol

Vir: Raziskava, maj 2010

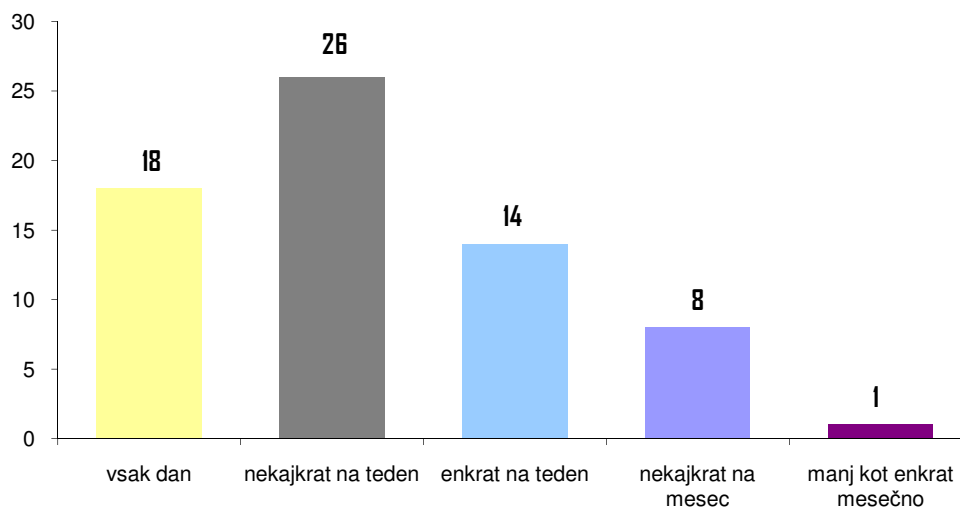
- **Druženje s prijatelji izven študijskega časa**

Raziskava je pokazala, da se študenti s svojimi prijatelji izven študijskega časa, tj. v prostem času, družijo precej pogosto, in sicer:

- vsak dan jih to počne 18 (22,5 %),
- nekajkrat na teden 26 (32,5 %),
- enkrat na teden 14 (17,5 %),
- nekajkrat na mesec 8 (10,0 %),
- manj kot enkrat mesečno pa le 1 (1,3 %) študent;

Na vprašanje je odgovorilo 67 anketiranih.

Rezultati nakazujejo na že prej omenjeno vrednost in pomembnost prijateljstva, kar velja upoštevati tudi pri oblikovanju prostočasnih dejavnosti, namenjenih študentom. Namreč, smiselno bi jih bilo oblikovati tako, da so primerne za sočasno druženje in interakcijo s prijatelji, saj bodo le-te verjetno študentom bolj privlačne kot nekatere individualne dejavnosti.

Slika 10: Pogostost druženja s prijatelji (N = 67)

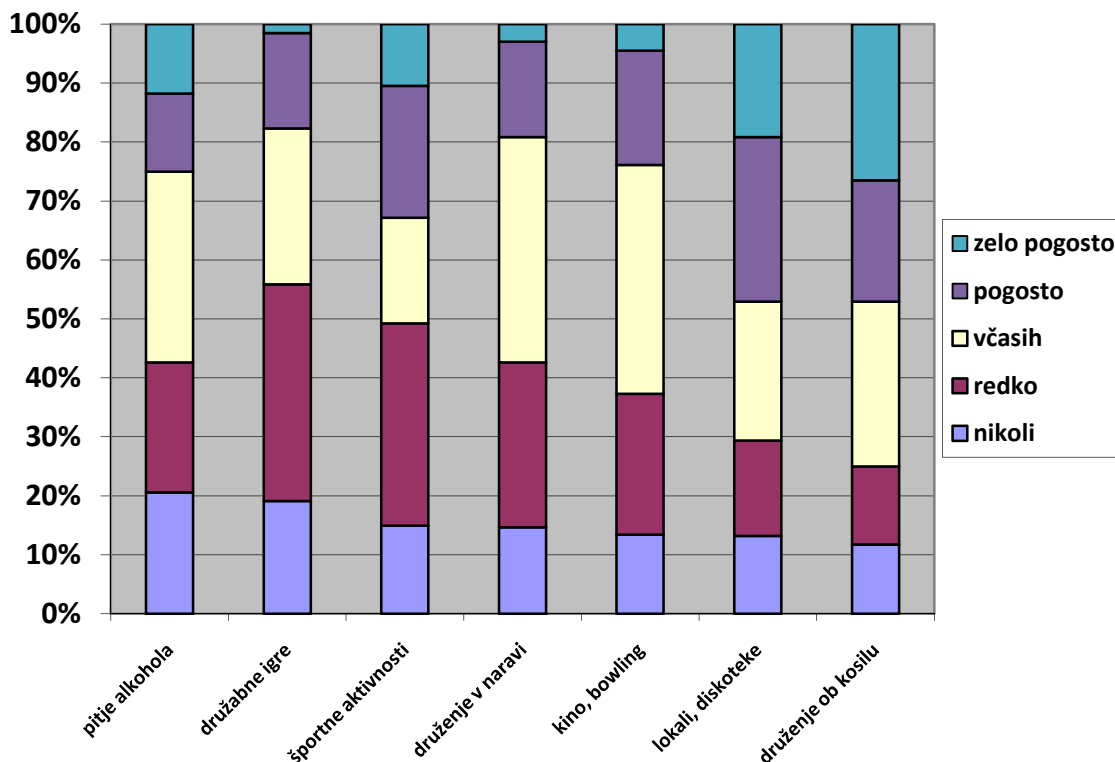
Vir: Raziskava, maj 2010

Z marketinškega zornega kota ni nepomembno vedeti tudi, kako študenti preživljajo prosti čas medtem, ko se družijo s prijatelji. Študenti so ocenili, kako pogosto se pri druženju s prijatelji ukvarjajo s posameznimi dejavnostmi in so glede na to razporejeni, kot sledi:

- *druženje v lokalih in diskotekah*: nikoli 9 (13,2 %), redko 11 (16,2 %), občasno 16 (23,5 %), pogosto 19 (27,9 %), zelo pogosto 13 (19,1 %); (frekvenca: 68 anketiranih);
- *pitje alkohola*: nikoli 14 (20,6 %), redko 15 (22,1 %), občasno 22 (32,4 %), pogosto 9 (13,2 %), zelo pogosto 8 (11,8 %); (frekvenca: 68 anketiranih);
- *igranje družabnih iger*: nikoli 13 (19,1 %), redko 25 (36,8 %), občasno 18 (26,5 %), pogosto 11 (16,2 %), zelo pogosto 1 (1,5 %); (frekvenca: 68 anketiranih);
- *športne aktivnosti*: nikoli 10 (14,9 %), redko 23 (34,3 %), občasno 12 (17,9 %), pogosto 15 (22,4 %), zelo pogosto 7 (10,4 %); (frekvenca: 67 anketiranih);
- *druženje v kinu in na bowlingu*: nikoli 9 (13,4 %), redko 16 (23,9 %), občasno 26 (38,8 %), pogosto 13 (19,4 %), zelo pogosto 3 (4,5 %); (frekvenca: 67 anketiranih);
- *druženje v naravi*: nikoli 10 (14,7 %), redko 19 (27,9 %), občasno 26 (38,2 %), pogosto 11 (16,2 %), zelo pogosto 2 (2,9 %); (frekvenca: 68 anketiranih);
- *druženje ob kosilu*: nikoli 8 (11,8 %), redko 9 (13,2 %), občasno 19 (27,9 %), pogosto 14 (20,6 %), zelo pogosto 18 (26,5 %); (frekvenca: 68 anketiranih).

Vidimo, da se študenti najpogosteje s svojimi prijatelji družijo ob kosilu ter v lokalih in diskotekah, včasih hodijo tudi v kino in na bowling. Tudi pitje alkohola jim ni neznano, ko so v družbi drugih. Najmanj priljubljeno je igranje družabnih iger. Ko so v družbi prijateljev, študenti očitno v največji meri posegajo po gostinskih storitvah.

Slika 11: Druženje s prijatelji – struktura pogostosti ukvarjanja z dejavnostmi

Vir: Raziskava, maj 2010

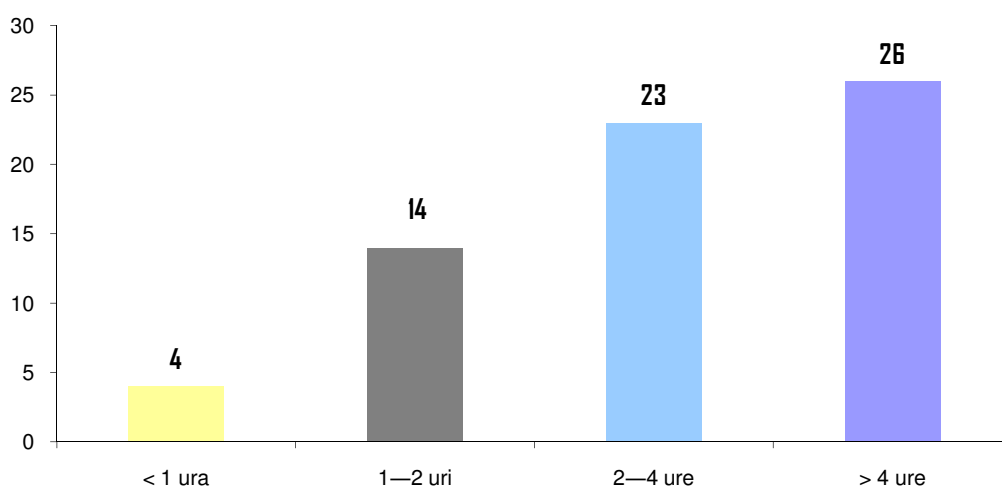
- **Prosti čas, preživet za računalnikom**

Na vprašanje o tem, koliko časa v povprečju dnevno preživljajo za računalnikom, je odgovorilo 67 anketiranih.

- 4 (5,0 %) študenti so ocenili, da je to **manj kot 1 ura** dnevno,
- 14 (17,5 %) ta čas ocenjuje na **1—2 uri** dnevno,
- 23 (28,8 %) jih preživlja za računalnikom **2—4 ure** dnevno,
- 26 (32,5 %) pa **več kot 4 ure** dnevno.

Če združimo zadnja 2 odstotka, pridemo do podatka, da kar 61,3 % študentov dnevno za računalnikom preživi več kot 2 uri prostega časa, kar ni malo. S tem je potrjena hipoteza, zastavljena pred raziskavo. Glede na to, da se družba vse bolj tehnološko razvija, računalniki pa vstopajo na vsa področja življenja, je za pričakovati, da bodo študenti v prihodnosti računalnik uporabljali več ali vsaj v toliki meri, kot je to danes. Zato obstaja nevarnost, da se na račun računalnikov zmanjša čas, ki ga študenti namenjajo ostalim prostočasnim dejavnostim.

Slika 12: Študenti glede na dnevno količino časa, preživetega za računalnikom (N = 67)

Vir: Raziskava, maj 2010

V nadaljevanju lahko vidimo, s kakšnim namenom študenti uporabljajo računalnik oz. kako so računalniške dejavnosti razvrščene po pomembnosti. Podatki so zaradi lažje preglednosti prikazani v tabeli; manjša povprečna vrednost pomeni večjo pomembnost posamezne dejavnosti (več časa namenjenega njenemu izvajanju).

Tabela 1: Razvrščenost računalniških dejavnosti po količini časa, ki ga študenti namenijo za njo

MESTO	DEJAVNOST	povprečna vrednost
1	brskanje po spletu; informiranje	2.30
2	poslušanje glasbe	2.85
3	gledanje filmov	3.27
4	obiskovanje socialnih omrežij	3.52
5	drugo	4.16
6	igranje računalniških iger	4.84

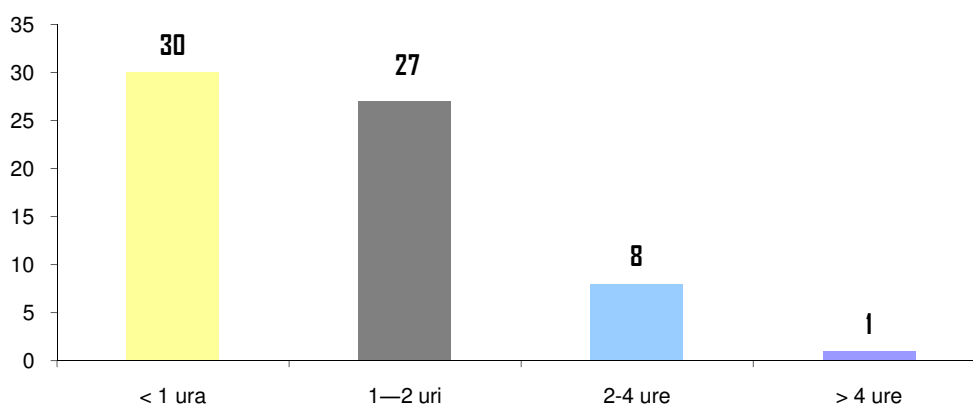
Vir: Raziskava, maj 2010

Študenti torej pri delu z računalnikom največ časa namenijo predvsem brskanju po različnih spletnih vsebinah oz. informiranju, najmanj pa igranju računalniških iger. Iz tega lahko sklepamo tudi, da bo dostop do študentov (obveščanje, oglasna sporočila ipd.) v vse večji meri potekal preko računalnika oz. preko spleta.

- **Gledanje televizije**

Za razliko od časa, namenjenega računalniškim dejavnostim, študenti bistveno manj gledajo televizijo. Od 66 anketirancev jih 30 (45,5 %) televizijo gleda v povprečju manj kot 1 uro dnevno, 27 (40,9 %) pa jo gleda 1—2 uri na dan. Le 8 (10 %) študentov jo gleda 2—4 ure na dan, 1 (1,5 %) pa več kot 4 ure dnevno.

Slika 13: Študenti glede na povprečno dnevno gledanje televizije (N = 66)

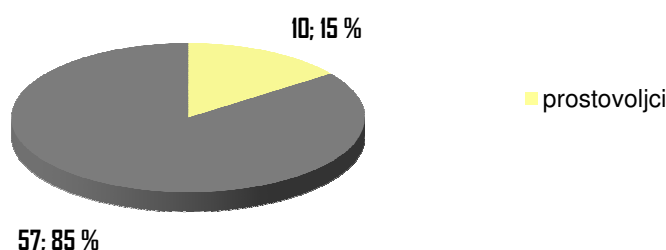

Vir: Raziskava, maj 2010

- **Prostovoljstvo**

Prostovoljstvo je med študenti očitno še vedno dokaj nepriljubljena dejavnost, saj se jih je izmed 67 anketiranih le 10 ali 14,9 % opredelilo kot prostovoljci, preostalih 57 (85,1 %) pa se s prostovoljstvom ne ukvarja.

Slika 14: Ukvarjanje študentov s prostovoljstvom

Vir: Raziskava, maj 2010

- **Ostale dejavnosti prostega časa**

V spodnji tabeli podajam pregled nad prostočasnimi dejavnostmi, ki v prejšnjih vprašanjih niso bile zajete oz. niso bile podrobno opisane, a so študenti navedli, da se ukvarjajo z njimi.

Tabela 2: Ostale prostočasne dejavnosti študentov

DEJAVNOST	število anketiranih, ki se z njo ukvarjajo
igranje glasbenega inštrumenta	3
skrb za živali	2
modelarstvo	2
gasilstvo	2
petje	2
akvaristika	1
tutorstvo	1
igranje v gledališču	1
gorski vodnik	1

Vir: Raziskava, maj 2010

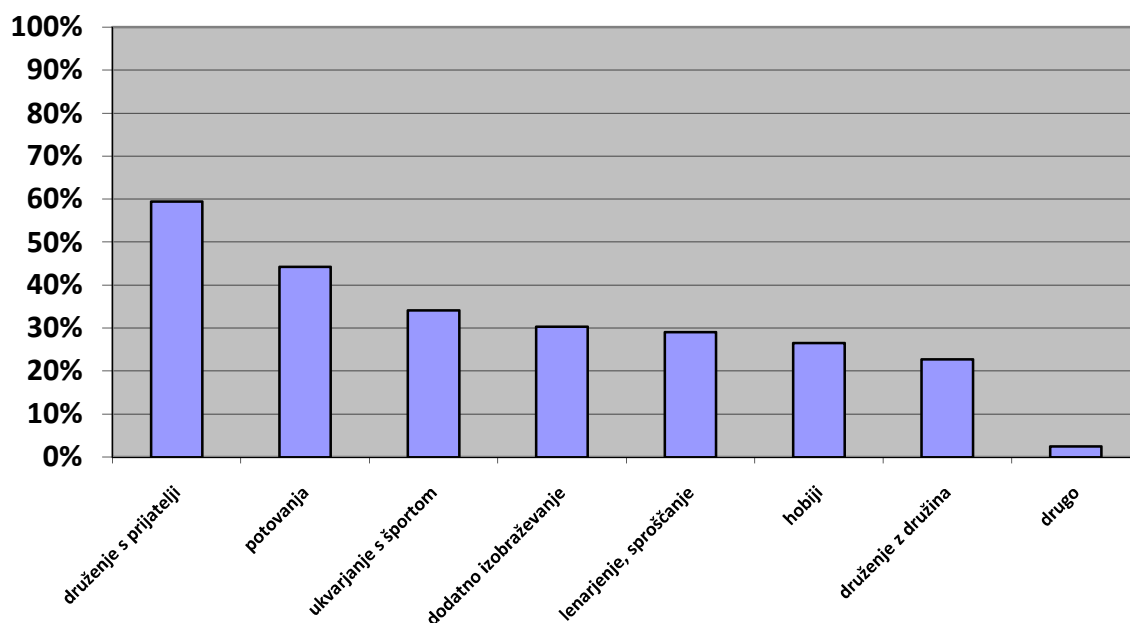
- **Želje, povezane s prostim časom**

80 anketirancev je označilo, katerim dejavnostim bi želeli nameniti več prostega časa. Tukaj je potrebno povedati, da so lahko pri tem vprašanju študenti označili več (ali tudi vse) dejavnosti, zato skupno število navedenih odgovorov presega število anketiranih.

- 47 (**58,8 %**) študentov bi se želelo več *družiti s prijatelji*,
- 24 (**30,0 %**) bi se želelo *dodatno izobraževati*,
- 35 (**43,8 %**) bi jih želelo več *potovati*,
- 27 (**33,8 %**) bi se radi več *ukvarjali s športom*,
- 23 (**28,8 %**) bi želelo več *lenariti oz. se sproščati*,
- 21 (**26,3 %**) bi več časa namenilo *hobijem*,
- 18 (**22,5 %**) bi radi več časa *preživljali z družino*,
- 2 (**2,5 %**) študenta pa sta navedla, da bi rada več časa namenila *drugim* dejavnostim, ki pa jih nista konkretno opredelila.

Bolj jasno sliko dobimo, če želje študentov, povezanih s prostim časom, prikažemo grafično.

Slika 15: Delež študentov, ki se želi v večji meri ukvarjati z navedenimi dejavnostmi

Vir: Raziskava, maj 2010

Kljub temu, da velik del prostega časa dejansko namenjajo druženju s prijatelji, veliko študentov izraža željo po še več druženja. Prav tako, čeprav se je pri enem izmed prejšnjih vprašanj izkazalo, da večina študentov ne potuje pogosto, interes za to vseeno obstaja.

Zgornji odgovori študentov nakazujejo na njihove želje in interese ter lahko predstavljajo pomembno izhodišče vsem, ki na nek način želijo zadovoljiti potrebe študentov, povezane s prostim časom.

- **Omejitve, povezane s prostim časom**

Z odgovori na zadnje vprašanje so se študenti opredelili, kaj jih omejuje pri tem, da bi prosti čas preživljali na željeni način, pridobljena pa je tudi slika o zadovoljstvu študentov z načinom preživljanja le-tega.

Tudi pri tem vprašanju so lahko študenti navedli več omejitvenih dejavnikov, zaradi česar je število odgovorov večje od števila anketiranih študentov.

Od 80 študentov, jih je 20 ali 25 % zadovoljno z načinom preživljanja prostega časa.

Razlogi, zaradi katerih dejansko preživljanje prostega časa študentov odstopa od željenega, so sledeči:

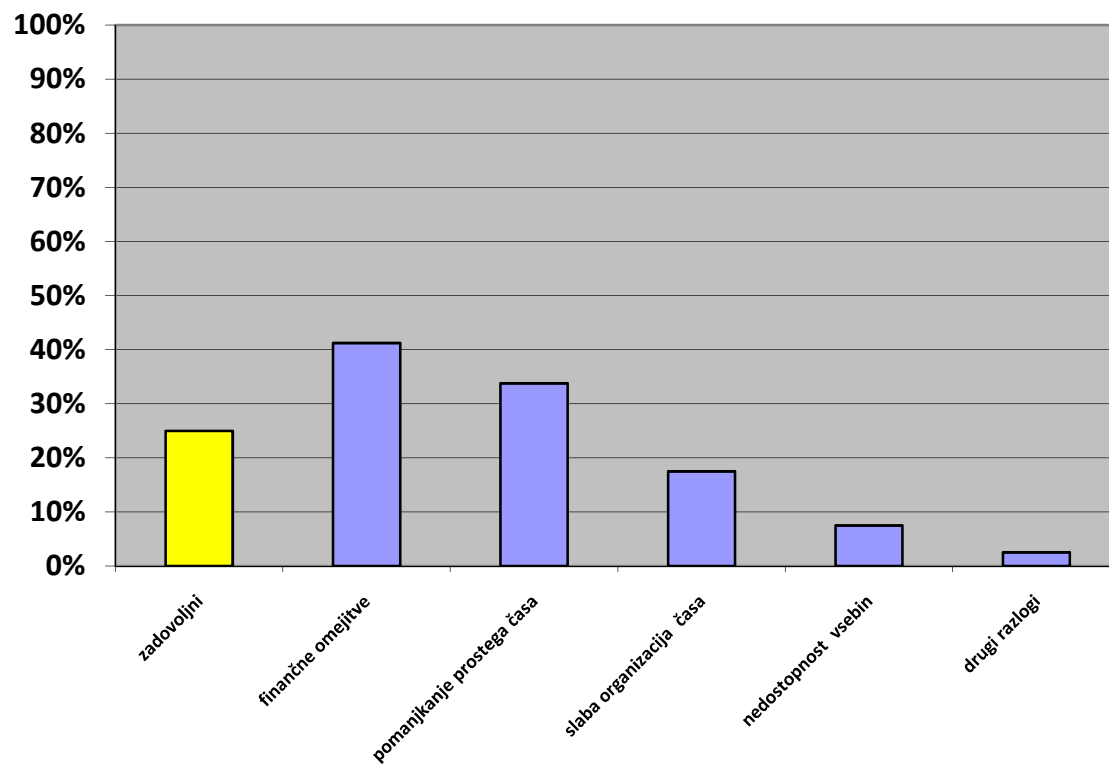
- 6 (7,5 %) študentov pravi, da jim vsebine, ki jih zanimajo, niso dostopne,
- 33 (41,3 %) študentov omejujejo finančna sredstva,
- 27 (33,8 %) jih pravi, da je razlog pomanjkanje prostega časa,
- 14 (17,5 %) je mnenja, da ne znajo organizirati svojega prostega časa,
- 2 (2,5 %) študenta imata druge razloge, ki jih nista navedla.

Rezultati so bolj pregledni, če jih pogledamo v grafičnem prikazu (slika 15).

Četrtnina anketiranih študentov je torej zadovoljna in preživlja svoj prosti čas, kot želi, pri ostalih pa so razlogi za razhajanja med dejanskim in željenim stanjem različni. Največ študentov se tako sooča s pomanjkanjem denarja, kar pomeni, da velja hipoteza, ki pravi, da višina finančnih sredstev pomembno vpliva na način preživljanja prostega časa pri študentih.

Drugi pomemben omejitveni dejavnik je pomanjkanje prostega časa, kar je še enkrat potrditvev, da dosti študentov čuti preobremenjenost in si želi več prostega časa.

Slika 16: Delež zadovoljnih študentov in omejitve pri željenem načinu preživljanja prostega časa

Vir: Raziskava, maj 2010

4 SKLEP

Študenti so, gledano z marketinškega zornega kota, ciljna skupina, ki je iz različnih razlogov zanimiva za številne organizacije, podjetja in interesne skupine. Da bi se približali študentom, spoznali njihove želje in potrebe ter razumeli njihove navade in odločitve, je med drugim potrebno spoznati tudi, kako preživljajo svoj prosti čas. Način preživljanja prostega časa odseva študentovo osebnost in njegove vrednote, prav tako pa je v povezavi z okoljem in razmerami, v katerimi živi.

Iz rezultatov izvedene raziskave lahko povzamemo pomembnejše ugotovitve, vezane na preživljanje prostega časa pri študentih.

Tako je raziskava pokazala, da skoraj polovica študentov čuti pomanjkanje prostega časa, kar jih v določeni meri tudi omejuje pri izbiri prostočasnih dejavnosti.

Pomemben omejitveni dejavnik predstavljajo tudi finančna sredstva, zaradi katerih več kot 60 % anketiranih študentov ob študiju tudi dela. Razen iz finančnih razlogov je delo za študente pomembno tudi zaradi nabiranja delovnih izkušenj.

Želja po nabiranju izkušenj in velik delež študentov, ki se v prostem času izobražujejo (ali to želijo), sta pokazala, da študenti v veliki meri razmišljajo dolgoročno, da se zavedajo konkurence na trgu dela in da želijo vlagati v sebe ter si zagotoviti uspešno kariero in varno prihodnost.

Pomembno prostočasno dejavnost za študente predstavlja šport, saj je več kot 60 % takih, ki se s športom ukvarjajo večkrat tedensko ali celo vsak dan.

Bistven del prostega časa študenti preživijo tudi za računalnikom, več kot četrtnina jih temu namenja preko 4 ure dnevno, hkrati pa presenetljivo malo časa preživljajo ob gledanju televizije.

Če povzamemo rezultate raziskave, pri preživljanju prostega časa študentov prevladuje kombinacija sprostitev in dejavnosti, povezanih z delom in izobraževanjem. Prav tako pogosti sta dve nekoliko nasprotni dejavnosti: individualno preživljanje prostega časa za računalnikom in druženje s prijatelji.

5 POVZETEK

Prosti čas študentov, ki ga lahko opredelimo kot celoten čas izven študijskih obveznosti oz. čas, ki ga študent sam oblikuje in organizira, odvisno od svojih želja, potreb in možnosti, je za študente večstransko pomemben. Omogoča sproščanje in počitek od študijskih obveznosti, različne prostočasne dejavnosti pa lahko prispevajo k izgradnji posameznikove osebnosti, boljšem psiho-fizičnem zdravju, socializaciji osebe in pridobivanju novih znanj in veščin.

Število dejavnikov, ki vplivajo na način preživljanja prostega časa, je veliko, pomembnost posameznega dejavnika pa je različna od študenta do študenta. Kot pomembnejše in bolj pogoste vplivne dejavnike lahko opredelimo količino prostega časa, finančna sredstva, osebne značilnosti posameznika in dostopnost posameznih prostočasnih vsebin, prav tako pomemben vpliv pa imajo tudi ljudje, s katerimi so študenti v stiku, razmere v okolju in aktualni družbeni trendi.

Študenti danes lahko izbirajo med številnimi načini preživljanja prostega časa, saj je ponudba prostočasnih dejavnosti večja kot kadarkoli prej in veliko je takih, ki so cenovno, časovno in fizično dostopne širšem krogu študentov.

Rezultati raziskave, izvedene v praktičnem delu, so pokazali, da velik del študentov čuti pomanjkanje prostega časa. Pomemben del prostega časa pri študentih zajema druženje s prijatelji, športne aktivnosti, delo za računalnikom in študentsko delo, več časa bi pa radi namenili še za potovanja in dodatna izobraževanja. Glavni dejavnik, ki jih omejuje pri željenem načinu preživljanja prostega časa, je pomanjkanje finančnih sredstev.

Ključne besede: prosti čas, prostočasne dejavnosti, svobodna izbira, omejitve, študentsko delo, družbeni trendi, interesi.

ABSTRACT

Student's leisure time, which we could say is the time a student spends apart from the academic requirements, or the time he organises and creates depending on his own requirements, needs and possibilities, is really important for the student for many reasons. It allows him to relax and rest away from the academic obligations, and different leisure time activities are the ones that can strongly contribute to the building of one's personality, better psycho-physical health, socialization, and acquirement of new knowledges and skills.

There are many factors that can influence the student's spending of his leisure time and the importance of each factor can vary from one student to another. As the most important and most frequent factors we should consider the quantity of spare time, student's financial state, student's personality, the accessibility of certain free time activities, and we shouldn't

forget about the people in contact with the student, environmental situations, and current social trends.

Today students can choose between multiple ways of spending their leisure time, because the offer of leisure time activities is nowadays bigger than ever and there is many of those more accesible to broader group of students considering time and money.

Result in practical part of the resarch have shown, that many students feel the lack of leisure time. Important part of students spare time consists as socializing with their friends, sports activities, computer work and student's work, although they would prefer spending more time for traveling and additional education. The most common limit on how the students spend their leisure time and how they would prefer to spend it, presents the lack of financial resources.

Key words: leisure time, leisure time activities, free choice, restrictions, student work, social trends, interests.

SEZNAM LITERATURE

1. Cooke, Andrew. 1994. *The Economics of Leisure and Sport*. London, New York: Routledge.
2. Derganc, Sabina. 2004. *Prosti čas mladih*. Ljubljana: Društvo Mladinski ceh.
3. Engstrom, Lars-Magnus. 1979. Physical activity during leisure time: A strategy for research. *Scandinavian Journal of Sports Science* 11: 32—39.
4. Fištravec, Andrej. 2009. Prosti čas in participacija mladih. V: *Med otroštvom in mladostjo*. Rakar, Tatjana, Urban Boljka in Inštitut RS za socialno varstvo (uredniki). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.
5. Gril, Alenka. 2006. *Prosti čas mladih v Ljubljani*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
6. Hendry, Leo B., Janet Schuksmith, John G. Love in Anthony Glendinning. 1993. *Young People's Leisure and Lifestyles*. London, New York: Routledge.
7. Hočevar, Franc in Blaž, Mesec. 1981. *Prosti čas*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
8. Kuhar, Metka. 2007. Prosti čas mladih v 21. stoletju. *Socialna pedagogika* 11 (4), 453—472.
9. Lešnik, Rudi. 1982. *Prosti čas*. Maribor: Obzorja.
10. Lukić, Aleksandar (2004). Shopertainment ... kupovina i zabava postaju jedno (ili su to oduvijek i bili?). *Geografija* [online], 14 odstavkov. Dostopno na: <http://www.geografija.hr/clanci/274/shopertainment-kupovina-i-zabava-postaju-jedno-ili-su-to-oduvijek-i-bili> [15. 7. 2010]
11. Lundberg, George, Mirra Komarovsky in Mary Alice McInnery. 1934. *Leisure – A Suburban Study*. New York: Columbia University Press.
12. Parker, Stanley R. 1976. *The Sociology of Leisure*. London: Alien & Unwin.
13. Ule, Mirjana. 2007. Mladi in družbene spremembe. *IB revija* 2/2007: 62—69.
14. Ule, M., V. Mihelj, T. Renner, M. Mencin Čeplak, S. Kurdija in S. Geržina. 1996. *Predah za študentsko mladino*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
15. Šaponja, Danica (2006). *Mladina v sodobni družbi*. Ministrstvo za javno upravo. Available: <http://www.pb-begunje.si/Osnova/file.php?id=527&db=priponke> [18. 3. 2010]

SEZNAM VIROV

1. CEC-Commission of the European Communities. 2009. *Youth - Investing and Empowering. EU Youth report*. Brussels.
2. Eurodesk. (2009). Mladi in prosti čas I. *EU novice za mlade* [online]. Dostopno na: [http://www.eurodesk.si/eurodesk/novice/?tx_ttnews\[backPid\]=50&tx_ttnews\[tt_news\]=331&tx_ttnews\[pointer\]=4&cHash=820f77c2bb](http://www.eurodesk.si/eurodesk/novice/?tx_ttnews[backPid]=50&tx_ttnews[tt_news]=331&tx_ttnews[pointer]=4&cHash=820f77c2bb) [25. 5. 2010]
3. Marketing Magazin. 2009. Polovico slovenskih spletnih uporabnikov zanimajo vsebine o zdravju. Marketing Magazin [online]. [22. 4. 2010]. Dostopno na: [\[http://www.marketingmagazin.si/novice/polovico-slovenskih-spletnih-uporabnikov-zanimajo-v/\]](http://www.marketingmagazin.si/novice/polovico-slovenskih-spletnih-uporabnikov-zanimajo-v/). [21. 5. 2010].
4. UMAR-Urad za makroekonomske analize in razvoj. 2006. *Socialni razgledi 2006*.

SEZNAM SLIK

Slika 1: Struktura anketiranih študentov po spolu.....	19
Slika 2: Mnenje študentov o količini prostega časa	20
Slika 3: Občutek pritiska za nabiranje izkušenj skozi študentsko delo	21
Slika 4: Študentsko delo v prostem času študentov.....	21
Slika 5: Struktura pogostosti ukvarjanja s posameznimi prostočasnimi dejavnostmi.....	23
Slika 6: Študenti glede na neformalno izobraževanje	24
Slika 7: Članstvo študentov v klubih in društvih.....	25
Slika 8: Pogostost ukvarjanja s športom (N = 68).....	26
Slika 9: Pogostost ukvarjanja s športom glede na spol.....	27
Slika 10: Pogostost druženja s prijatelji (N = 67).....	28
Slika 11: Druženje s prijatelji – struktura pogostosti ukvarjanja z dejavnostmi	29
Slika 12: Študenti glede na dnevno količino časa, preživetega za računalnikom (N = 67)	30
Slika 13: Študenti glede na povprečno dnevno gledanje televizije (N = 66)	31
Slika 14: Ukvarjanje študentov s prostovoljstvom.....	32
Slika 15: Delež študentov, ki se želi v večji meri ukvarjati z navedenimi dejavnostmi	33
Slika 16: Delež zadovoljnih študentov in omejitve pri željenem načinu preživljanja prostega časa.....	35

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Razvrščenost računalniških dejavnosti po količini časa, ki ga študenti namenjajo za njo.....	31
Tabela 2: Ostale prostočasne dejavnosti študentov	32